

Educational Routes

Vol 1, No 2 (2025)

Εκπαιδευτικές Διαδρομές

Κατασκευή κοινωνικών ταυτοτήτων στην ταινία
κινουμένων σχεδίων "Ζωούπολη"

Στεφανία Καβουρματσίδου, Μαρίζα Γεωργάλου

doi: [10.12681/edro.39155](https://doi.org/10.12681/edro.39155)

Copyright © 2025, Στεφανία Καβουρματσίδου, Μαρίζα Γεωργάλου

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Κατασκευή κοινωνικών ταυτοτήτων στην ταινία κινουμένων σχεδίων Ζωούπολη: Διδακτικό σενάριο γιατο γλωσσικό μάθημα στο δημοτικό στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών

Μαρίζα Γεωργάλου

Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνιογλωσσολογίας & Ανάλυσης Λόγου

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

mgeorgalou@uowm.gr

Καβουρματσίδου Στεφάνια

stefania_ka91@yahoo.gr

Περίληψη

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη των κοινωνικών ταυτοτήτων, με έμφαση στην κοινωνική τάξη, σε κείμενα μαζικής κουλτούρας για παιδιά. Ειδικότερα, αξιοποιούνται δύο επιλεγμένες σκηνές της παιδικής ταινίας κινουμένων σχεδίων *Ζωούπολη* (*Zootopia*) (2016), προκειμένου να μελετηθούν χαρακτήρες που ανήκουν σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις και εξασκούν διαφορετικά επαγγέλματα. Η ανάλυση των σκηνών της ταινίας βασίστηκε στα μοντέλα της Στάμου (2011) και του Androutsopoulos (2012) για τη μελέτη της κοινωνιογλωσσικής πραγματικότητας στη μυθοπλασία, στη θεωρία του Coupland (2007) για το ύφος και στη γενική θεωρίαγιατογλωσσικόχιούμορτουAttardo(1994). Όπως διαπιστώθηκε στην ανάλυση, η γλωσσική ποικιλότητα προβάλλεται ως μέσο κατασκευής ταυτοτήτων και προώθησης στερεοτυπικών αντιλήψεων γύρω από την κοινωνική τάξη των πρωταγωνιστών/στριών. Με βάση τα ευρήματα της ανάλυσής μας, και με θεωρητικό υπόβαθρο την παιδαγωγική των πολυγραμματισμών, παρουσιάζουμε μια διδακτική πρόταση για μαθητές/τριες της Ε' τάξης δημοτικού, με στόχο να αποκτήσουν επίγνωση των κυρίαρχων ιδεολογιών και στερεοτύπων που συνοδεύουν τις κοινωνικές τάξεις, ώστε να μην τα αποδέχονται άκριτα.

Λέξεις – Κλειδιά

κοινωνικές ταυτότητες, κοινωνική τάξη, επαγγέλματα, ταινίες κινουμένων σχεδίων, κοινωνιογλωσσολογία μυθοπλαστικού λόγου, παιδαγωγική πολυγραμματισμών

Abstract

The aim of this paper is to study social identities, with an emphasis on social class, in mass culture texts for children. Specifically, we utilize examples of two selected scenes from the animated film *Zootopia* (2016) with a view to analysing characters of the film belonging to

different social classes and practicing different professions. The analysis of the film scenes was based on Stamou's (2011) and Androutsopoulos' (2012) models for the study of sociolinguistic reality in fiction, Coupland's (2007) theory of style and Attardo's (1994) general theory of linguistic humour. As the analysis revealed, linguistic diversity is projected as a means of constructing identities and promoting stereotypical perceptions around the protagonists' social class. Having the findings of our analysis as a springboard, and based on the pedagogy of multiliteracies, we present a teaching proposal for students of the 5th grade of primary school, with the aim of making them aware of the dominant ideologies and stereotypes attached to social classes, so that they do not accept them uncritically.

Keywords

social identities, social class, professions, animated films, sociolinguistics of fictional discourse, pedagogy of multiliteracies

Εισαγωγή

Ένα φαινόμενο που βρίσκεται στην καρδιά της κοινωνιογλωσσολογικής έρευνας είναι αυτό της γλωσσικής ποικιλότητας και πιο συγκεκριμένα των γεωγραφικών, των κοινωνικών (που θα μας απασχολήσουν εδώ) και των λειτουργικών ποικιλιών. Κάθε άτομο διαμορφώνει την κοινωνική του ταυτότητα μέσω της χρήσης συγκεκριμένων γλωσσικών επιλογών σε συνάρτηση με το επικοινωνιακό πλαίσιο. Έτσι, δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπίζονται οι γλωσσικές ποικιλίες στενά οριοθετημένες (Παπαζαχαρίου κ.ά., 2016). Ανάλογα με ποικίλους κοινωνικούς παράγοντες, όπως το φύλο, την καταγωγή, την ηλικία, την κοινωνική τάξη, τη μόρφωση, το επάγγελμα, διαμορφώνονται και διαφορετικές κοινωνικές ταυτότητες.

Οι γλωσσικές ποικιλίες συχνά αξιοποιούνται στα κείμενα μαζικής κουλτούρας (βλ. παρακάτω). Μέχρι πρόσφατα, ωστόσο, τα κείμενα μαζικής κουλτούρας θεωρούνταν πως παρουσιάζουν την κοινωνική και γλωσσική πραγματικότητα με τρόπο που αναπαράγει στερεοτυπικές αντιλήψεις και, κατά συνέπεια, δεν λογίζονταν ως αυθεντικά και ρεαλιστικά κείμενα (Στάμου 2012). Παρόλα αυτά, η ταχεία εξέλιξη των τεχνολογιών και η δυναμική έλευση του διαδικτύου στις ζωές των ανθρώπων, τους έφερε αναπόφευκτα αντιμέτωπους/ες με κείμενα πολυτροπικά, τα οποία συνδυάζουν μια ευρεία γκάμα γλωσσικών και σημειωτικών πόρων. Τα κείμενα μαζικής κουλτούρας έχουν γίνει μέρος της καθημερινότητάς μας κι έτσι κρίνεται αναγκαία η συμβολή της εκπαίδευσης στην κατάλληλη αξιοποίησή τους. Αυτή θα βοηθήσει το μαθητικό κοινό να διαχειριστεί όλη την πληροφορία, να μάθει να επεξεργάζεται και να αναλύει το περιεχόμενο, να κατανοεί σε βάθος και να σκέφτεται

κριτικά. Επιπρόσθετα, μέσω αυτής της διαδικασίας, θα είναι σε θέση να παράγει κείμενα απαλλαγμένα από στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Χρειάζονται, επομένως, διδακτικά σενάρια και εκπαιδευτικό υλικό, που θα οργανωθούν και θα σχεδιαστούν με τέτοιο τρόπο που θα δίνεται η δυνατότητα αξιοποίησης της γλωσσικής ποικιλότητας, με στόχο την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών και μαθητριών, ώστε να μη δέχονται άκριτα το περιεχόμενο με το οποίο έρχονται σε επαφή και τις ισχύουσες ιδεολογίες. Ο τρόπος αυτός προσφέρεται μέσω της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών (multiliteracies: NewLondonGroup, 1996), σύμφωνα με την οποία οι μαθητές/τριες αποκτούν ενεργό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία, μαθαίνουν να λειτουργούν αυτόνομα, να παίρνουν πρωτοβουλίες, να ερευνούν, να ανακαλύπτουν, να πειραματίζονται, να παίζουν. Επιπλέον, μέσω του διαλόγου και της ανταλλαγής απόψεων και ιδεών, της συζήτησης και της εξαγωγής συμπερασμάτων, καλλιεργείται και η δημιουργικότητά τους.

Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι να μελετήσει τις κοινωνικές ταυτότητες που κατασκευάζονται στην παιδική ταινία κινουμένων σχεδίων *Ζωούπολη*, σε συνάρτηση με την κοινωνική τάξη των χαρακτήρων, και να παρουσιάσει μια διδακτική πρόταση, που αξιοποιεί την ταινία αυτή, βασισμένη στην παιδαγωγική των πολυγραμματισμών. Ειδικότερα, θα επιχειρήσουμε να απαντήσουμε στα εξής ερωτήματα:

1. Πώς αναπαρίστανται οι κοινωνικές ταυτότητες των μυθοπλαστικών χαρακτήρων στην ταινία *Ζωούπολη* με βάση την κοινωνική τους τάξη;
2. Ποιες είναι οι διαφορές που παρουσιάζουν οι χαρακτήρες διαφορετικών κοινωνικών τάξεων στην ταινία;
3. Αναπαράγονται στην ταινία στερεότυπα ως προς τις κοινωνικές τάξεις;
4. Πώς μπορεί να αξιοποιηθεί η ταινία εκπαιδευτικά στο πλαίσιο της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών ώστε να βοηθήσει τους μαθητές/τριες να εντοπίσουν και να αποδομήσουν τα στερεότυπα που σχετίζονται με την κοινωνική τάξη;

Η συζήτησή μας ξεκινά από το θεωρητικό υπόβαθρο της μελέτης. Στη συνέχεια, περιγράφεται η ερευνητική διαδικασία και η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, προκειμένου να αναλυθεί η ταινία και να παραχθεί το εκπαιδευτικό

υλικό. Ακολουθεί η ανάλυση δύο επιλεγμένων σκηνών από την ταινία. Έπειτα, με βάση αυτή την ανάλυση, προτείνεται ένα διδακτικό σενάριο για την αξιοποίηση της ταινίας στην Ε' τάξη δημοτικού. Τέλος, διατυπώνονται τα συμπεράσματα και παρουσιάζονται προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Θεωρητικό υπόβαθρο

Γλωσσική ποικιλότητα και κείμενα μαζικής κουλτούρας

Η γλώσσα αποτελεί ένα σύστημα επικοινωνίας των ανθρώπων, με το οποίο μπορούν να ανταλλάσσουν μηνύματα μεταξύ τους. Παρόλα αυτά, η γλώσσα παρουσιάζει ανομοιογένεια, ενώ το ίδιο συμβαίνει και με την κοινότητα που τη μιλά (Κακριδή κ.ά., 1999). Διαπιστώνει κανείς πολλές διαφορές μεταξύ των ομιλητών/τριών της σε μορφολογικό, συντακτικό, λεξιλογικό και φωνολογικό επίπεδο (Δελβερούδη, 2001). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η γλώσσα να χαρακτηρίζεται από πολυμορφία και να προκύπτουν διαφορετικές γλωσσικές ποικιλίες (Κακριδή κ.ά., 1999). Πρόκειται για τη γλωσσική ποικιλότητα, τη γλωσσική, δηλαδή, διαφοροποίηση που οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως είναι τα κοινωνικά χαρακτηριστικά, η γεωγραφική προέλευση των ομιλητών/τριών και η επικοινωνιακή περίσταση. Στην παρούσα εργασία το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται στις κοινωνικές ποικιλίες και, ειδικότερα, σε αυτές που διαμορφώνονται με βάση την κοινωνική τάξη.

Οι κοινωνικές ποικιλίες αφορούν χαρακτηριστικά γνωρίσματα του τρόπου ομιλίας του εκάστοτε ατόμου και συμβάλλουν στη διαμόρφωση της κοινωνικής του ταυτότητας (Αρχάκης & Κονδύλη, 2002). Οι ποικιλίες αυτές διαμορφώνονται από το φύλο, την ηλικία, την καταγωγή, την κοινωνική τάξη και την εθνότητα. Τα μέλη της σύγχρονης κοινωνίας κατατάσσονται διαισθητικά στην ανώτερη, μεσαία ή κατώτερη τάξη, ανάλογα με το επάγγελμα και το εισόδημά τους, το μορφωτικό τους επίπεδο, την περιοχή στην οποία διαμένουν, τις ενδυματολογικές τους επιλογές και τις καταναλωτικές τους συνήθειες (Αλβανούδη 2022). Στην κοινωνιογλωσσολογία, ειδικότερα, η κοινωνική τάξη καθορίζεται από δύο βασικούς παράγοντες: την ιδιοκτησία και το γόητρο (Ash 2002 όπ. αναφ. στο Αλβανούδη 2022). Σε μια κοινωνία, η τάξη στην οποία ανήκει ένα άτομο, επηρεάζει σημαντικά τον τρόπο ομιλίας του. Όπως επισημαίνει η Δελβερούδη (2001), άτομα που προέρχονται από

διαφορετικές κοινωνικές τάξεις χρησιμοποιούν και διαφορετικές γλωσσικές ποικιλίες. Επιπλέον, διαφορετικοί τρόποι ομιλίας παρατηρούνται και στις επαγγελματικές ομάδες. Ανάλογα με το επάγγελμα (π.χ. γιατρός, δικηγόρος, υδραυλικός) χρησιμοποιούνται και διαφορετικά ειδικά λεξιλόγια. Ακόμη και οι άνθρωποι που είναι μέλη μιας συγκεκριμένης ομάδας με κοινά ενδιαφέροντα (π.χ. ποδοσφαιρική ομάδα) μιλούν με χαρακτηριστικό τρόπο και παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις από άλλες ομάδες.

Παρατηρείται τα τελευταία χρόνια πως όλο και συχνότερα αξιοποιούνται κοινωνικές και γεωγραφικές ποικιλίες στα κείμενα μαζικής κουλτούρας. Ως μαζική κουλτούρα (popculture) ορίζονται οι πολιτισμικές πρακτικές οι οποίες καθώς διαχέονται από τα μαζικά μέσα, απευθυνόμενες σε ένα ευρύ κοινό, «τείνουν να ανακυκλώνουν τα κυρίαρχα κοινωνικά νοήματα και τις κυρίαρχες ιδεολογίες» (Στάμου κ.ά. 2016: 15-16). Στα κείμενα μαζικής κουλτούρας συγκαταλέγονται κείμενα τα οποία προέρχονται από τα ΜΜΕ και το διαδίκτυο, όπως εφημερίδες, περιοδικά, τηλεοπτικές/ραδιοφωνικές εκπομπές, τηλεοπτικές σειρές, ταινίες, διαφημίσεις, τραγούδια, κόμικς, ιστοσελίδες και αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Στα κείμενα μαζικής κουλτούρας εντοπίζονται δύο κατηγορίες χρήσης της γλωσσικής ποικιλότητας: η πρωτογενής, που περιλαμβάνει ποικιλίες από πραγματικές κοινωνικές ομάδες, και η δευτερογενής, που περιλαμβάνει την αναπαράσταση των γλωσσικών ποικιλιών (Androutsopoulos, 2010 στο Στάμου κ.ά. 2016). Στη δευτερογενή κατηγορία υπάγονται και τα δικά μας δεδομένα. Σε κάθε περίπτωση, τα κείμενα μαζικής κουλτούρας αξιοποιούν ποικίλους κοινωνικούς παράγοντες, όπως το φύλο, το επάγγελμα, την ηλικία, την κοινωνική τάξη, προκειμένου να δομήσουν τις κοινωνικές ταυτότητες των χαρακτήρων που προβάλλουν. Έτσι, επιδιώκουν μέσω συγκεκριμένων γλωσσικών, εξωγλωσσικών και σημειωτικών επιλογών να αναδείξουν συγκεκριμένα γνωρίσματα, ομάδες και περιστάσεις.

Η γλωσσική ποικιλότητα στη μαζική κουλτούρα χρησιμοποιείται συνήθως για να προβληθούν οι γεωγραφικές και κοινωνικές ποικιλίες ως κάτι ξένο στο κοινό και για να παρουσιαστούν οι σκηνές ως ρεαλιστικές (Στάμου & Ντίνας, 2011). Αυτό με τη σειρά του προκαλεί γέλιο και προσδίδει αυθεντικότητα. Αρκετές φορές, όμως, οι χαρακτήρες στοχοποιούνται με τις γλωσσικές τους επιλογές, ενισχύονται οι γλωσσικές ιδεολογίες που έχουν διαμορφωθεί για αυτές τις ομάδες και δημιουργούνται στερεότυπα. Μάλιστα, αυτές οι ιδεολογίες προβάλλουν τη γλωσσική

ομοιογένεια και τη χρήση της πρότυπης ποικιλίας σε επίσημες περιστάσεις (Φτερνιάτη κ.ά. 2016). Επιπλέον, η ύπαρξη γλωσσικών ανακριβειών μπορεί να προσβάλλει ή να εκληφθεί ως προδοσία ή γελοιοποίηση από τους/τις τηλεθεατές/ριες που ανήκουν σε αυτές τις ομάδες. Το χιούμορ, επομένως, γίνεται φορέας κοινωνικών νοημάτων. Συχνά, λοιπόν, παρουσιάζονται περιφερειακοί «κακοί» χαρακτήρες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο να χρησιμοποιούν γεωγραφικές ή κοινωνικές ποικιλίες χαμηλού κύρους. Αντίθετα, κεντρικοί χαρακτήρες, πιο επιφανείς, παρουσιάζονται να αξιοποιούν συχνότερα την πρότυπη ποικιλία. Παράλληλα, πολλοί χαρακτήρες αναπαρίστανται να μη διαθέτουν την επικοινωνιακή δεξιότητα να προσαρμόζονται ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση, ενώ οι χαρακτήρες που χρησιμοποιούν την πρότυπη ποικιλία προβάλλονται πιο ευέλικτοι/ες στις επικοινωνιακές περιστάσεις στις οποίες συμμετέχουν (Στάμου κ.ά., 2016).

Προσεγγίσεις στη μελέτη της ταυτότητας

Η έννοια της ταυτότητας έχει μελετηθεί από δύο αντιτιθέμενες προσεγγίσεις: την ουσιοκρατική (essentialist) και την κοινωνική κατασκευαστική (social constructionist). Κατά την ουσιοκρατική προσέγγιση, η ταυτότητα παραμένει αμετάβλητη και δεδομένη (Αρχάκης & Τσάκωνα, 2011). Η ταυτότητα, ωστόσο, ενός ανθρώπου επηρεάζεται αλλά και διαμορφώνεται από τη συμμετοχή του στην κοινωνία (Αρχάκης & Τσάκωνα, 2011). Αυτό με τη σειρά του σημαίνει πως ποικίλοι κοινωνικοί παράγοντες επιδρούν στα γλωσσικά χαρακτηριστικά των ομιλητών/τριών και, συνεπώς, η χρήση της γλώσσας εξαρτάται από την κοινωνική διαστρωμάτωση (Κακριδής-Φερράρι, 2011). Παράγοντες όπως το φύλο, η μόρφωση, το επάγγελμα και η κοινωνική τάξη, κατηγοριοποιούν τους ανθρώπους σε ομάδες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και με συγκεκριμένη χρήση της γλώσσας (Αρχάκης & Κονδύλη, 2011). Έρευνες υποστηρίζουν πως η γλωσσική χρήση εξαρτάται από τις κοινωνικές ταυτότητες των ανθρώπων και ότι συγκεκριμένα γλωσσικά χαρακτηριστικά συνδέονται με συγκεκριμένες κοινωνικές τάξεις (π.χ. η μη πρότυπη ποικιλία συνδέεται με την εργατική τάξη) (Holmes, 2016 [1992]).

Από την άλλη, σύμφωνα με την κατασκευαστική προσέγγιση, το άτομο δεν έχει μία και μοναδική ταυτότητα, αλλά αυτή αλλάζει διαρκώς ανάλογα με τις αξίες και τις πεποιθήσεις και όπως αλλάζει η κοινωνία, έτσι αλλάζουν και οι ταυτότητες, αφού εξαρτώνται άμεσα από τις αλληλεπιδράσεις των ατόμων (Αρχάκη & Τσάκωνα, 2011). Επομένως, η ταυτότητα είναι δυναμική και ρευστή και διαμορφώνεται κάθε

φορά από τις γλωσσικές επιλογές του/της χρήστη/ριας. Το κάθε άτομο προβάλλει τον εαυτό του ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση, τον/την αποδέκτη/ρια του μηνύματος και τον λόγο της επικοινωνίας κι έτσι κάνει συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές παρουσιάζοντας κάθε φορά και μία διαφορετική ίσως ταυτότητα (Holmes, 2016 [1992]). Γίνεται λόγος, λοιπόν, για ταυτότητες, οι οποίες δεν αφορούν έμφυτα, πάγια και αναλλοίωτα χαρακτηριστικά των ανθρώπων. Αντίθετα, αυτές διαμορφώνονται μέσα σε ένα περιβάλλον που υφίσταται συνεχώς αλλαγές. Επιπρόσθετα, τις γλωσσικές επιλογές συνδράμουν και ποικίλοι σημειωτικοί κώδικες (π.χ. ενδυμασία, φαγητό, μουσικές προτιμήσεις, κόμμωση), καθώς και παράγοντες όπως το φύλο, η ηλικία, η καταγωγή, η κοινωνική τάξη, το επάγγελμα, το μορφωτικό επίπεδο, που επηρεάζουν την κοινωνική ταυτότητα του ατόμου και γίνονται αντιληπτοί μέσω της ομιλίας του (Σαλτίδου, 2018).

Ακόμη είναι άξιο αναφοράς και το ύφος που επιλέγει ο/η κάθε ομιλητής/ρια κάθε φορά, προκειμένου να επικοινωνήσει. Σύμφωνα με τον Rampton (1995), ένας/μία ομιλητής/τρια μπορεί να αξιοποιήσει το ύφος και τα γλωσσικά στοιχεία μιας ομάδας, της οποίας δεν είναι μέλος, προβάλλοντας έτσι και μια διαφορετική ταυτότητα. Για παράδειγμα, ένας άντρας, 50 ετών, που ασκεί επάγγελμα με κύρος (π.χ. γιατρός ή δικηγόρος) υιοθετεί στοιχεία της γλώσσας των νέων, της καθομιλουμένης, της πιάτσας, προκειμένου να δείξει ότι είναι μέσα στα πράγματα.

Πολύ συχνό φαινόμενο είναι το άτομο να προσαρμόζει τον λόγο του στον τρόπο με τον οποίο μιλά ο/η συνομιλητής/τρια επιζητώντας έτσι αποδοχή (Στάμου & Ντίνας, 2011). Πρόκειται για τον ακροαματικό σχεδιασμό (audiencedesign: Bell 1984) κατά τον οποίο το άτομο παρατηρεί προσεκτικά τον/τη συνομιλητή/τρια και διαμορφώνει τον λόγο και την ταυτότητά του/της με βάση τον τρόπο που μιλά ο/η άλλος/η. Από την άλλη, ο μη ακροαματικός σχεδιασμός (refereedesign: Bell 1984) αφορά την οικειοποίηση από το άτομο του τρόπου ομιλίας μια ομάδας, που δεν είναι παρούσα, αξιοποιώντας όλους τους διαθέσιμους πόρους με σκοπό τη δημιουργία περιεχομένου, που δεν τον/την ενδιαφέρει να γίνει κατανοητό από το ακροατήριο, ενώ είναι σημαντικό να αναφερθεί πως η επιλογή αυτή κρύβει συνήθως σκοπιμότητες (Χατζησαββίδης, 1999).

Η διάκριση των δύο προσεγγίσεων για τη μελέτη των ταυτοτήτων θα μπορούσε να γίνει αντιληπτή μέσω ενός παραδείγματος. Σύμφωνα με την ουσιοκρατική προσέγγιση, στα άτομα της ανώτερης κοινωνικής τάξης αποδίδονται κάποια πάγια χαρακτηριστικά, όπως η ορθή και εκλεπτυσμένη χρήση του λόγου, η

χρήση πρότυπης ποικιλίας, το ανώτερο μορφωτικό επίπεδο, η ευγένεια, η κομψή εμφάνιση. Σύμφωνα, όμως, με την κατασκευαστική προσέγγιση, οι ταυτότητες διαμορφώνονται από τα ίδια τα άτομα, τα οποία έχουν ενεργό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία, μέσω του λόγου και πάντα σε συνάρτηση με το επικοινωνιακό πλαίσιο και την περίσταση.

Εκπαιδευτική αξιοποίηση των κειμένων μαζικής κουλτούρας

Τα παιδιά από πολύ μικρή ηλικία έχουν εμπειρίες από τα ΜΜΕ είτε αυτό αφορά την τηλεόραση είτε τον έντυπο ή ηλεκτρονικό τύπο (Marshetal. 2005). Έρχονται σε επαφή όχι μόνο με παιδικές ταινίες και παραμύθια, αλλά και με τηλεοπτικές σειρές και ταινίες ενηλίκων και με διαφημίσεις. Η εκπαιδευτική αξιοποίηση των κειμένων μαζικής κουλτούρας βοηθά στη σύνδεση της καθημερινότητας και των βιωμάτων των παιδιών με τη σχολική γνώση(Στάμου, 2012). Από την άλλη, η χρήση κειμένων μαζικής κουλτούρας αναδιαμορφώνει τις σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και παιδιών, καθώς τα παιδιά μπορούν να φέρουν κείμενα της καθημερινότητάς τους στην τάξη και μαζί με τον/την εκπαιδευτικό να οργανώσουν τη γνώση (Στάμου, 2012).

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως τα κείμενα μαζικής κουλτούρας βοηθούν στην καλλιέργεια του κριτικού γραμματισμού των παιδιών. Αυτό συμβαίνει, διότι τα κείμενα αυτά διαμορφώνουν συγκεκριμένες ταυτότητες, αναπαράγουν στερεότυπα και προωθούν συγκεκριμένες ιδεολογίες σχετικά με τη γλωσσική και κοινωνική πραγματικότητα. Όλα αυτά, λοιπόν, επιδιώκεται να μπορούν να τα εντοπίζουν τα παιδιά, να αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους και να προσπαθούν να τα αποδυναμώσουν (Στάμου κ.ά. 2016).

Ταινίες κινουμένων σχεδίων

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια δραματική αύξηση στην παραγωγή ταινιών κινουμένων σχεδίων. Η προβολή ταινιών κινουμένων σχεδίων είναι για τα παιδιά μια ώρα διασκέδασης και απόλαυσης, καθώς η δράση, η εναλλαγή σκηνικών, οι εικόνες, τα χρώματα, οι ήχοι, τα τραγούδια, οι ήρωες και οι ηρωίδες τα καθηλώνουν μπροστά στις οθόνες. Επιπλέον, οι χαρακτήρες είτε είναι βγαλμένοι/ες

από την καθημερινότητά τους, οπότε είναι εύκολο να βρουν κοινά σημεία, είτε είναι ζώα, που είναι ιδιαίτερα αγαπητά σε εκείνα και δημιουργούν μια ποικιλία συναισθημάτων, είτε είναι υπερήρωες/ίδες, που αποτελούν πρότυπα των παιδιών.

Παρόλα αυτά, ακριβώς επειδή τα παιδιά είναι προσηλωμένα στην ταινία που παρακολουθούν, γίνονται συχνά αποδέκτες/ριες στερεοτυπικών αντιλήψεων και ιδεολογιών, που σχετίζονται με κοινωνικά ή γεωγραφικά χαρακτηριστικά. Αν δεν υπάρξει η κατάλληλη επεξεργασία και κριτική θεώρηση του περιεχομένου, αυτό θα εσωτερικευτεί και έτσι τα παιδιά θα αρχίσουν να μιμούνται αυτά που βλέπουν.

Η υπάρχουσα έρευνα έχει υπογραμμίσει τον σπουδαίο ρόλο που διαδραματίζουν οι ταινίες κινουμένων σχεδίων στον γραμματισμό των παιδιών εκτός σχολικής τάξης. Επιπρόσθετα, έχει δείξει πως ο τρόπος με τον οποίο αυτά τα κείμενα αναπαριστούν τη γλωσσική και κοινωνική πραγματικότητα αναπαράγει ιδεολογίες και στερεότυπα. Ένα τέτοιο παράδειγμα μελέτης αποτελεί αυτή των Unger και Sunderland (2007), οι οποίοι μελέτησαν τους έμφυλους λόγους (gender eddiscourses) στην ταινία κινουμένων σχεδίων *Σρεκ* (Shrek, 2001). Όπως διαπίστωσαν, αν και η ταινία αμφισβητεί ανοικτά και ανατρέπει αρκετά έμφυλα στερεότυπα, ταυτόχρονα τα αναπαράγει. Εξετάζοντας την κοινωνιογλωσσική αναπαράσταση του φύλου σε δύο ταινίες κινουμένων σχεδίων, τα *Αυτοκίνητα 2* και το *Winx Club: Το μυστικό του Χαμένου Βασιλείου*, η Μαρωνίτη και η Στάμου (2014), επίσης, διαπίστωσαν την αναπαραγωγή στερεοτυπικών έμφυλων ιδεολογιών. Αντίστοιχα αποτελέσματα έφερε και η έρευνα των Walsh και Leaper (2019), που μελέτησαν την έμφυλη απεικόνιση χαρακτήρων σε 34 παιδικές σειρές στα αμερικανικά κανάλια Nick Jr και Disney Jr. Τέλος, στη μελέτη των Γκαλά και Γεωργάλου (2023) διερευνήθηκαν οι οπτικές αναπαραστάσεις του φύλου στις δημοφιλείς παιδικές σειρές κινουμένων σχεδίων *Πέππα το Γουρουνάκι* και *Bluey*. Όπως προέκυψε από την ανάλυση, το οπτικό κείμενο της σειράς *Πέππα το Γουρουνάκι* εγγράφει μεγαλύτερο σεξιστικό αποτύπωμα στη συνείδηση των παιδιών προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας, σχετικά με τις έμφυλες διαφορές, συγκριτικά με το οπτικό κείμενο της *Bluey*, στο οποίο αναπαράγεται οπτικά η έμφυλη ανισότητα, αλλά παράλληλα εντάσσονται ενθαρρυντικά μη στερεότυπα στοιχεία σε αυτό.

Το μοντέλο των πολυγραμματισμών

Στη σύγχρονη εποχή, οι οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, όπως η παγκοσμιοποίηση, η μετανάστευση και η πολυπολιτισμικότητα, έχουν επιφέρει αξιοσημείωτες αλλαγές στον γραμματισμό και στον τρόπο που διδάσκεται το μάθημα της γλώσσας. Σε αυτές τις αλλαγές συνέβαλε και η εξέλιξη των νέων τεχνολογιών και διαμόρφωσαν από κοινού ένα νέο πλαίσιο, αυτό των πολυγραμματισμών (multiliteracies: New London Group 1996· Kalantzisetal. 2019). Η παιδαγωγική των πολυγραμματισμών επιδιώκει να φέρει σε επαφή τους/τις μαθητές/τριες με πολυτροπικά κείμενα και είδη λόγου που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες και παράγονται μέσα σε ένα πολύγλωσσο περιβάλλον (Kalantzisetal. 2019· Χατζησαββίδης, 2003).

Η παιδαγωγική των πολυγραμματισμών στοχεύει στην καλλιέργεια της κριτικής ικανότητας των παιδιών μέσω της μελέτης και επεξεργασίας πολυτροπικών κειμένων του οικείου περιβάλλοντός τους με την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων, γλωσσικών και σημειωτικών (Αρχάκης & Τσάκωνα, 2011). Το μοντέλο της συγκεκριμένης παιδαγωγικής αποτελείται από τέσσερις αλληλοεξαρτώμενες φάσεις (Kalantzis & Cope 2001· Kalantzisetal. 2019):

- Τοποθετημένη πρακτική (situated practice): οι μαθητές/τριες φέρνουν στην τάξη κείμενα από το κοινωνικό και πολιτισμικό τους περιβάλλον που σχετίζονται με προσωπικές τους εμπειρίες, ώστε αυτά να αξιοποιηθούν διδακτικά.
- Ανοιχτή διδασκαλία (overt instruction): τα παιδιά επεξεργάζονται γλωσσικά και άλλα σημειωτικά στοιχεία που συνθέτουν τα κείμενα αυτά, προκειμένου να κατανοήσουν πώς αυτά λειτουργούν.
- Κριτική πλαισίωση (critical framing): ερμηνεύεται το κείμενο μέσα στο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο, στο οποίο έχει παραχθεί.
- Μετασηματισμένη πρακτική (transformed practice): τα παιδιά μεταφέρουν το κείμενο που επεξεργάστηκαν στις προηγούμενες φάσεις, παράγοντας γραπτό, προφορικό ή πολυτροπικό λόγο, σε άλλο επικοινωνιακό και κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο.¹

¹Σε μεταγενέστερες δημοσιεύσεις (Kalantzis et al.2019), οι όροι *situated practice*, *overt instruction*, *critical framing* και *transformed practice* αντικαθίστανται από τους όρους *experiencing (known and new)*, *conceptualizing (by naming and with theory)*, *analyzing (functionally and critically)* και *applying*

Μεθοδολογία

Κειμενικό υλικό

Τα δεδομένα μας προέρχονται από μια ευρύτερη έρευνα για την κατασκευή κοινωνικών ταυτοτήτων σε παιδικές ταινίες κινουμένων σχεδίων (Συγγραφέας 1). Στο παρόν, όπως έχει προαναφερθεί, επικεντρωνόμαστε σε δύο αποσπάσματα της ταινίας *Ζωούπολη* (Zootopia). Κριτήριο επιλογής της συγκεκριμένης ταινίας ήταν ο εντοπισμός διαφορετικών κοινωνικών τάξεων και διαφορετικών επαγγελμάτων των ηρώων/ηρωίδων. Ταυτόχρονα, σημαντικό ρόλο στην επιλογή της έπαιξε η δημοφιλιότητα στο παιδικό κοινό, οι κριτικές που έλαβε, καθώς και η εμπορική της επιτυχία. Αξίζει να αναφερθεί πως στα υπό επιλογή αποσπάσματα συμμετείχαν αρκετοί χαρακτήρες, προκειμένου να μελετηθούν και να αναλυθούν διαφορετικές κοινωνικές ταυτότητες, να υπάρξει οικιλία και να καταφανούν οι αντιθέσεις που υπάρχουν μεταξύ τους, καθώς και τα στερεότυπα που ενδεχομένως αναπαράγονται. Η ανάλυση των αποσπασμάτων έγινε στη μεταγλωττισμένη στην ελληνική γλώσσα εκδοχή τους.

Η *Ζωούπολη* είναι ταινία κινουμένων σχεδίων αμερικανικής παραγωγής της Walt Disney του 2016. Η ιστορία εστιάζει στη συνεργασία ενός κουνελιού αστυνομικού, της Τζούντι Χοπς, και μιας αλεπούς, του Νικ, που στόχο έχουν να αποκαλύψουν μια μεγάλη συνωμοσία που κρύβεται πίσω από εξαφανίσεις άγριων αρπακτικών κατοίκων της Ζωούπολης, μιας πόλης η οποία κατοικείται από ανθρώπομορφα ζώα.

Η ταινία σημείωσε συνολικά 1.024 δισεκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως. Μάλιστα, ήταν η τέταρτη ταινία του 2016 με τα περισσότερα έσοδα και η δεύτερη ταινία κινουμένων σχεδίων της Walt Disney Animation Studios όλων των εποχών με τα περισσότερα έσοδα στην πρώτη κυκλοφορία της, μετά το *Ψυχρά και Ανάποδα* (Frozen). Στην εφημερίδα *The New York Times*, ο Νιλ Τζένζλινγκερ χαρακτηρίζει την ταινία έξυπνη και αστεία και ότι δίνει τροφή για σκέψη. Ο Πίτερ Τράβερς, από την άλλη, στο περιοδικό *Rolling Stone* γράφει πως ίσως είναι η πιο ανατρεπτική ταινία του 2016, δίνοντας έμφαση στο μήνυμα που περνά για την ξενοφοβία και στο χιούμορ της. Η ταινία επιλέχθηκε από το Αμερικανικό Ινστιτούτο Κινηματογράφου ως μια από τις 10

(*appropriately and creatively*) αντίστοιχα. Αν και ουσιαστικά έχουν παρόμοιο περιεχόμενο, οι νέοι όροι δεν αναφέρονται αποκλειστικά στο γλωσσικό μάθημα, αλλά αφορούν ένα ευρύτερο διδακτικό πλαίσιο.

καλύτερες του 2016 και κέρδισε Όσκαρ, Βραβείο Κριτικών, Χρυσή Σφαίρα και Βραβείο Annie στην κατηγορία Καλύτερης ταινίας κινουμένων σχεδίων.²

Αναλυτικό πλαίσιο

Για τη μελέτη των κοινωνικών αντιθέσεων μεταξύ των χαρακτήρων της *Ζωούπολης* και για την ανάλυση των διαλόγων των σκηνών που απομαγνητοφωνήθηκαν, αξιοποιήθηκαν συνδυαστικά τα μοντέλα της Στάμου (2012) και του Androutsopoulos (2012) για την ανάλυση της κοινωνιογλωσσολογικής πραγματικότητας στη μυθοπλασία, η θεωρία του Coupland (2007) για το ύφος και η γενική θεωρία του γλωσσικού χιούμορ του Attardo (1994).

Σύμφωνα με τη Στάμου (2012), τα μυθοπλαστικά κείμενα της μαζικής κουλτούρας μπορούν να αναλυθούν βάσει τεσσάρων αξόνων: τον γλωσσολογικό, τον κοινωνιογλωσσολογικό, τον σημειωτικό και τον ιδεολογικό. Ο γλωσσολογικός άξονας περιλαμβάνει όλα εκείνα τα γλωσσικά στοιχεία με τα οποία εκφράζεται ο κάθε χαρακτήρας. Καθορίζοντας, λοιπόν, όλα τα στοιχεία που φέρει η γλώσσα σε επίπεδο λεξιλογικό, μορφολογικό, συντακτικό, σημασιολογικό και πραγματολογικό, θα συζητηθούν και οι κοινωνικές ταυτότητες των χαρακτήρων της *Ζωούπολης* ως προς την κοινωνική τάξη. Ο κοινωνιογλωσσολογικός άξονας σχετίζεται με τις γλωσσικές ποικιλίες που χρησιμοποιούνται ανάλογα με τις επικοινωνιακές ανάγκες: την περίσταση στην οποία συμμετέχουν οι ήρωες/ίδες, το θέμα συζήτησης, τις σχέσεις που έχουν μεταξύ τους και τον στόχο επικοινωνίας. Εδώ δίνεται βαρύτητα στο κοινωνικοοικονομικό προφίλ των χαρακτήρων: ηλικία, φύλο, κοινωνική τάξη (διαφορές, δηλαδή, σε κοινωνικό κύρος, εισόδημα, μόρφωση). Ο σημειωτικός άξονας έχει στόχο να αναδείξει κι άλλα στοιχεία, εκτός από τα γλωσσικά, που συμβάλλουν στη διαμόρφωση κοινωνικών ταυτοτήτων, όπως είναι τα ονόματα, οι συνήθειες, η ενδυμασία, οι μουσικές επιλογές. Στον ιδεολογικό άξονα δίνεται έμφαση στον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνονται οι κοινωνικές ταυτότητες και στη σχέση που υπάρχει μεταξύ συνομιλιακού ύφους και χαρακτήρων.

Σύμφωνα με το μοντέλο του Androutsopoulos (2012), υπάρχουν τρία επίπεδα ανάλυσης: το μακρο-επίπεδο, το μεσο-επίπεδο και το μικρο-επίπεδο. Το μακρο-επίπεδο περιλαμβάνει την ανάλυση ρεπερτορίου. Εδώ μελετώνται οι γλωσσικές

²<https://rb.gy/vbqzwi>

επιλογές των μυθοπλαστικών χαρακτήρων σε σχέση με άλλα χαρακτηριστικά, όπως η ηλικία, το φύλο, το επάγγελμα. Το μεσο-επίπεδο περιλαμβάνει την ανάλυση χαρακτήρων, δηλαδή το πώς οι γλωσσικές επιλογές των μυθοπλαστικών χαρακτήρων τούς βοηθούν να κατασκευάσουν τις κοινωνικές τους ταυτότητες. Τέλος, το μικρο-επίπεδο αφορά την ανάλυση σκηνών και διαλόγων, δηλαδή τα γλωσσικά στοιχεία και το ύφος που επιλέγουν οι μυθοπλαστικοί χαρακτήρες και πώς αυτά φαίνονται μέσα από καταστάσεις, όπως οι καβγάδες (Georgakopoulou, 2000). Στην επόμενη ενότητα αναλύονται οι χαρακτήρες ως προς τον γλωσσολογικό άξονα/ανάλυση ρεπερτορίου, ως προς τον κοινωνιογλωσσολογικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, τον σημειωτικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων και τέλος τον ιδεολογικό άξονα.

Η θεωρία του Coupland (2007) σχετικά με το ύφος αφορά τον τρόπο με τον οποίο ένα άτομο κάνει κάτι. Το ύφος μπορεί να είναι γλωσσικό, ενδυματολογικό και αποτελεί ένα μέσο, με το οποίο αναδεικνύονται κοινωνικές διαφορές και κατασκευάζονται ταυτότητες. Αυτές δημιουργούνται από τις γλωσσικές και τις σημειωτικές επιλογές του ατόμου σε συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες και επικοινωνιακές περιστάσεις. Σύμφωνα με τον Coupland, οι γλωσσικές ποικιλίες που αξιοποιεί ένα άτομο για να μιλήσει είναι τα «ομιλιακά ύφη» με τα οποία εκφράζεται και κατασκευάζει ταυτότητες (Σαλιτίδου, 2018: 17).

Η γενική θεωρία για τον γλωσσικό χιούμορ (Attardo 1994) περιστρέφεται γύρω από τους τρόπους με τους οποίους η ασυμβατότητα, η οποία οφείλεται στις αποκλίνουσες γλωσσικές και υφολογικές επιλογές των χαρακτήρων, δημιουργεί σκηνές γέλιου. Το χιούμορ είναι αποτέλεσμα της αντίθεσης μεταξύ αυτού που περιμένει κανείς κι αυτού που τελικά συμβαίνει δημιουργώντας εκπλήξεις και ανατροπές (Τσάμηκ.ά., 2016). Σύμφωνα με τους Αρχάκη και Τσάκωνα (2011), το υφολογικό χιούμορ μπορεί να είναι επακόλουθο:

1. Της γνωσιακής αντίθεσης: ανάμειξη διαφορετικών γλωσσικών ποικιλιών και χρήση μη αναμενόμενης ποικιλίας.
2. του λογικού μηχανισμού: σύνδεση αντίθετων γνωσιακών σχημάτων.
3. της κατάστασης: συνθήκες και ισχύουσες κοινωνικές αντιλήψεις που καθορίζουν το αναμενόμενο ή μη.
4. Του στόχου :ότιδήποτε στοχοποιείται χιουμοριστικά (αντιλήψεις, πρόσωπα, συμπεριφορές, γλωσσικές ποικιλίες).
5. της κειμενικής στρατηγικής: τρόπος έκφρασης του χιούμορ μέσα στο κείμενο.

6. της γλώσσας: γλωσσικά στοιχεία, λέξεις και φράσεις, που δημιουργούν το χιουμοριστικό κείμενο. Στα πολυτροπικά κείμενα, υπάρχουν και εικονιστικά στοιχεία.

Ανάλυση

Εστιάζοντας σε δύο αποσπάσματα από την ταινία *Ζωούπολη* (βλ. παράρτημα), μελετήσαμε τους εξής χαρακτήρες: Τζούντι Χοπς, Νικ Ουάιλντ, Μπελγουέδερ, Λεοντόκαρδο και Μπόνγκο. Επιλέχθηκαν χαρακτήρες που ανήκουν σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις, έχουν άλλο κύρος και ασκούν διαφορετικά επαγγέλματα. Ειδικότερα, η Τζούντι είναι αστυνομικός, ο Νικ είναι μικροαπατεώνας, η Μπελγουέδερ είναι βοηθός του δημάρχου, ο Λεοντόκαρδος είναι ο δήμαρχος της Ζωούπολης, και ο Μπόνγκο είναι αρχηγός της αστυνομίας. Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά στοιχεία του κάθε χαρακτήρα.

Πίνακας 1. Οι χαρακτήρες της *Ζωούπολης* που μελετήθηκαν.

<i>Χαρακτήρας</i>	<i>Φύλο</i>	<i>Ζώο/ Άνθρωπος</i>	<i>Αφηγηματική Σημαντικότητα</i>	<i>Αφηγηματική αξιολόγηση</i>	<i>Γλωσσικοί κώδικες</i>
<i>Τζούντι Χοπς</i>	Θηλυκό	Λαγουδίνα	Πρωταγωνίστρια	Καλή, οραματίστρια, γενναία	Καθομιλουμένη, γλώσσα πιάτσας, πρότυπη
<i>Νικ Ουάιλντ</i>	Αρσενικό	Αλεπού	Πρωταγωνιστής	Καλός, κομπιναδόρος, καλόκαρδος	Γλώσσα πιάτσας, καθομιλουμένη
<i>Μπελγουέδερ Δήμαρχος</i>	Θηλυκό	Πρόβατο	Περιφερειακός	Κακιά	Πρότυπη
	Αρσενικό	Λιοντάρι	Περιφερειακός	Καλός	Πρότυπη, γλώσσα νέων
<i>Μπόνγκο</i>	Αρσενικό	Βουβάλι	Περιφερειακός	Καλός, σκληρός, αυστηρός	Καθομιλουμένη, πιάτσας, πρότυπη

Τζούντι Χοπς

Η Τζούντι Χοπς είναι ένα θηλυκό κουνέλι, κόρη της Μπόνι και του Στου Χοπς, η οποία μεγάλωσε στην επαρχία. Αρνείται, όμως, να συμβιβαστεί με την ιδέα της αγροτικής ζωής και να συνεχίσει την οικογενειακή επιχείρηση της φάρμας καρότων κι έτσι αποφασίζει να κυνηγήσει το όνειρό της στη Ζωούπολη. Είναι το

πρώτο λαγουδάκι που εντάχθηκε στο αστυνομικό τμήμα της πόλης και προσπαθεί με κάθε τρόπο να αποδείξει την αξία της, ακόμη κι αν αυτό σημαίνει πως πρέπει να συνεργαστεί με μια αλεπού-απατεώνα. Παρόλο που όλοι και όλες την υποτιμούσαν και αμφέβαλαν για το αν θα καταφέρει να γίνει αστυνομική, από τους ίδιους της τους γονείς μέχρι και τους νταήδες της περιοχής, εκείνη πείσμως και έδειξε πόσο αποφασιστική είναι. Σέβεται τον νόμο, αλλά πολλές πράξεις της μπορούν να θεωρηθούν αμφιλεγόμενες. Προκειμένου να πετύχει τον στόχο της, εκμεταλλεύεται τη θέση εξουσίας της, εκβιάζει, συνεργάζεται με έναν απατεώνα και τον αρχηγό της μαφίας. Κανείς και καμία δεν τη σέβεται, έχει περιορισμένο χρόνο και καθόλου πόρους, ώστε να εξιχνιάσει την υπόθεση. Μέσα σε όλα αυτά αποδεικνύεται πανέξυπνη, εφευρετική, τολμηρή και πολυμήχανη, με αξιοθαύμαστες σωματικές ικανότητες. Αξίζει να σημειωθεί πως η Τζούντι είναι πολύ αισιόδοξη. Ονειρευόταν να γίνει αστυνομικός από μικρή, για να κάνει τον κόσμο ένα καλύτερο μέρος. Νοιάζεται για τους/τις άλλους/ες κι αυτό γίνεται αισθητό σε όλη τη διάρκεια της ταινίας.

Στον γλωσσολογικό άξονα/ανάλυση ρεπερτορίου, η Τζούντι μιλά την καθομιλουμένη με τον Νικ (απόσπασμα 2, συνεισφορά 8: «στα καλά καθούμενα»). Αντίθετα, όταν μιλά με άτομα ανώτερα της, όπως ο αρχηγός Μπόνγκο, ή άτομα που σέβεται, όπως η βοηθός δημάρχου, χρησιμοποιεί την πρότυπη ποικιλία (απόσπασμα 1, συνεισφορά 4: «Μμμ, λυπάμαι που θα διαφωνήσω μαζί σας ... σας διαβεβαιώνω...»), απόσπασμα 2, συνεισφορά 4: «Θέλουμε τη βοήθειά σας»). Στον λόγο της συναντώνται στοιχεία ειδικού λεξιλογίου και συγκεκριμένα από τον επαγγελματικό χώρο της αστυνομίας (απόσπασμα 1, συνεισφορά 6: «κακοποιό»). Επιπρόσθετα, εμφανίζεται και το γυναικείο συνομιλιακό ύφος με επιφωνήματα (απόσπασμα 1, συνεισφορά 45: «Ω! Εεε...»).

Όσον αφορά τον σημειωτικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, η Τζούντι είναι ένα νεαρό κουνέλι με ευλύγιστο σώμα και στρογγυλό πρόσωπο. Είναι καλυμμένη με γκρίζο τρίχωμα με μια πιο ανοιχτή απόχρωση στο κάτω μέρος της κοιλιάς της μέχρι τη μουσούδα και στα πόδια. Έχει μεγάλα μωβ μάτια, ροζ μύτη και ροζ εσωτερικά αυτιά. Τα αυτιά της είναι μακριά με μαύρες άκρες. Το όνομά της αποτελεί σύντομη μορφή του Judith, από το εβραϊκό Yehudit, που σημαίνει «γυναίκα από την Ιουδαία». Στη ρωμαιοκαθολική και ορθόδοξη χριστιανική θρησκεία, η Ιουδίθ ήταν μια όμορφη γυναίκα που αποκεφάλισε έναν εισβολέα στρατηγό. Το όνομα αυτό αποτελεί προειδοποίηση πως η γυναίκα που το φέρει είναι όμορφη και τολμηρή. Έτσι και η

Τζούντι, παρότι είναι ένα λαγουδάκι γλυκό και ήπιων τόνων, κατά βάθος είναι μια θαρραλέα γυναίκα που μάχεται για το δίκαιο.

Η καθημερινή στολή που φορά κατά την περιπολία της αποτελείται από σκούρο μπλε παντελόνι, μπλε πουκάμισο, γιλέκο και μαύρα καλύμματα γύρω από τους καρπούς και τους αστραγάλους της. Είχε, επίσης, επιγονατίδες στο παντελόνι της και μια μαύρη ζώνη με ασημένια αγκράφα. Ο εξοπλισμός της Τζούντι στα παρκόμετρα φοριέται πάνω από την καθημερινή στολή περιπολίας της και αποτελείται από ένα πορτοκαλί γιλέκο υψηλής ορατότητας με κίτρινες γραμμές νέον και ένα σκούρο μπλε καπέλο με γαλάζια ζώνη που περιέχει το έμβλημα επιβολής στάθμευσης.

Σχετικά με τον κοινωνιογλωσσολογικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, η Τζούντι δείχνει να προσαρμόζεται στην εκάστοτε επικοινωνιακή περίσταση. Έτσι, μιλά στον ενικό σε οικεία άτομα όπως ο Νικ (απόσπασμα 2, συνεισφορά 8: «Δεν μπορείς να την πιάνεις στα καλά καθούμενα», συνεισφορές 10 και 25: «Σταμάτα!, συνεισφορά 31: «Βρε, βρε:! Είσαι σωστός ντετέκτιβ! Να σου πω. Νομίζω θα γινόσουν πάρα πολύ καλός αστυνομικός»). Από την άλλη, σε άτομα που δεν γνωρίζει, ή που τα σέβεται λόγω ηλικίας ή θέσης, μιλά στον πληθυντικό αριθμό, όπως στην κ. Ότερτον (απόσπασμα 1, συνεισφορά 39: «Ευχαριστώ κυρία»), στην Μπελγουέδερ (απόσπασμα 2, συνεισφορά 4: «Θέλουμε τη βοήθειά σας») και στον Μπόνγκο (απόσπασμα 1, συνεισφορά 4: «μαζί σας», «σας διαβεβαιώνω»), παρότι της μιλά υποτιμητικά. Παρατηρείται, ωστόσο, πως μετά από λίγη ώρα, αφού έχει βρεθεί αρκετές φορές με τη βοηθό δημάρχου και έχουν συνομιλήσει αρκετά, της μιλά στον ενικό, ίσως για να την κάνει να νιώσει άνετα και να μοιραστεί κάτι που τη βασανίζει, όπως το γεγονός ότι την υποτιμούν στη δουλειά της (απόσπασμα 2, συνεισφορά 14: «Μα είσαι η βοηθός δημάρχου της Ζωούπολης»).

Όσον αφορά τον ιδεολογικό άξονα, το στερεότυπο που δημιουργείται εδώ είναι ότι ένα κορίτσι μικρόσωμο που προέρχεται από την επαρχία και προσπαθεί να ασκήσει ένα επάγγελμα κυρίως ανδροκρατούμενο, για να τα βγάλει πέρα, πρέπει να συμμορφωθεί με τις ανάγκες της εκάστοτε επικοινωνιακής περιστασης.

Ο Νικ Ουάιλντ προέρχεται από φτωχό περιβάλλον. Ζούσε με τη μητέρα του και ως παιδί είχε όνειρο να ενταχθεί στους τοπικούς προσκόπους, με σκοπό να νιώσει πραγματική αποδοχή από το περιβάλλον του. Ο Νικ παρόλο που έδειξε ζήλο και αυτοπεποίθηση, τελικά γελοιοποιήθηκε και ξυλοκοπήθηκε, επειδή οι αλεπούδες θεωρούνταν αναξιόπιστα ζώα. Από τότε αποφάσισε να μη δείξει ποτέ ευάλωτος μπροστά σε άλλους/ες, με αποτέλεσμα να φαίνεται αρκετά απρόσιτος. Αυτό τον οδήγησε μεγαλώνοντας να γίνει απατεώνας, γιατί ισχυριζόταν πως αυτό ήθελε και πίστευε και η κοινωνία. Ο Νικ είναι γενικά χαρισματικός, κοινωνικός, καταφερτζής και ιδιαίτερα ευφυής. Είναι πονηρός και πανούργος, χαρακτηριστικά που υποτίθεται ότι είναι κοινά σε όλες τις αλεπούδες. Ακόμη, ο Νικ είναι άνετος και επιδέξιος, εξαπατώντας και ξεγελώντας εύκολα τους άλλους με τη γοητεία και τη φιλική του συμπεριφορά για χρήματα. Όμως, όταν η Τζούντι, τον ξεγελάει, βρίσκεται στην πραγματικότητα να τη βοηθάει να λύσει ένα μυστήριο. Αν και φαίνεται αδιάφορος για τους γύρω του, ο Νικ είναι συμπνετικός απέναντι σε όσους βιώνουν προκαταλήψεις. Για παράδειγμα, όταν βλέπει τις δοκιμασίες που περνά η Τζούντι άδικα, προσπαθεί με κάθε τρόπο να την υποστηρίξει.

Στον γλωσσολογικό άξονα/ανάλυση ρεπερτορίου, ο Νικ μιλά την καθομιλουμένη και τη γλώσσα της πιάτσας (απόσπασμα 2, συνεισφορά 26: «Πας στοίχημα:», «Τι κόλλημα έχουν φάει;»). Ακόμη, στον λόγο του εντοπίζονται και στοιχεία της γλώσσας των νέων, όπως υβριστικό λεξιλόγιο (απόσπασμα 2, συνεισφορά 26: «ανόητους») και επιφωνήματα αηδίας (απόσπασμα 2, συνεισφορά 32: «Μπλιαχ!»).

Όσον αφορά τον σημειωτικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, το πλήρες όνομα του Νικ είναι Nicholas Piberius Wilde. Το επώνυμο του Νικ, Wilde, είναι ένα παιχνίδι με τη λέξη «άγριο», από την αγγλική λέξη wild. Ο Νικ είναι μια αλεπού με λεπτό σωματότυπο. Είναι καλυμμένος με κόκκινη γούνα και κρεμ υπογάστριο μέχρι τη μουσούδα του. Έχει σκούρο καστανόξανθο τρίχωμα στα πόδια του, στα χέρια του, στις άκρες των αυτιών του και στην άκρη της ουράς του. Έχει πράσινα μάτια και σκούρα μοβ μύτη. Η γκαρνταρόμπα του αποτελείται από ένα ανοιχτό πράσινο χαβανέζικο πουκάμισο, μια σκούρα γραβάτα με κόκκινες και μπλε ρίγες και ένα γκριζωπό παντελόνι. Ενώ βοηθάει την Τζούντι κατά τη διάρκεια της έρευνάς της, φοράει ένα αυτοκόλλητο σήμα της ZPD πάνω από την τσέπη του πουκαμίσου του.

Σχετικά με τον κοινωνιογλωσσολογικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, ο Νικ φαίνεται στο 2^ο απόσπασμα να μην ανταποκρίνεται στην επικοινωνιακή περίσταση. Σε αντίθεση με την Τζούντι, η οποία απευθύνεται στην Μπελγουέδερ στον πληθυντικό, ο Νικ μιλά για εκείνη μπροστά της σε γ' ενικό, σχολιάζοντας την εμφάνισή της, αγγίζοντας ταυτόχρονα το κεφάλι της (συνεισφορά 5: «Πόσο απαλό είναι!», συνεισφορά 9: «Είναι σαν μαλλί της γριάς»). Με τη διακειμενική αναφορά στο μέτρημα προβάτων πριν από τον ύπνο (συνεισφορά 24: «Λες να μετράει τον εαυτό της για να κοιμηθεί;»), στοχεύει να προκαλέσει γέλιο. Το γεγονός ότι οι γλωσσικές και εξωγλωσσικές επιλογές του Νικ είναι ακατάλληλες και μη αναμενόμενες για την περίσταση επισημαίνεται από τον κατευθυντικό λόγο της Τζούντι προς εκείνον (συνεισφορά 8: «Δεν μπορείς να την πιάνεις στα καλά καθούμενα.», συνεισφορές 10 και 25: «Σταμάτα»).

Όσον αφορά τον ιδεολογικό άξονα, δημιουργείται η αντίληψη πως τα άτομα που ασχολούνται με παρανομίες και κομπίνες, μιλούν τη γλώσσα της πιάτσας, την αργκό, δεν χρησιμοποιούν την πρότυπη ποικιλία και δεν ακολουθούν κανόνες ευγενείας. Στιγματίζονται αυτοί οι χαρακτήρες ως λιγότερο μορφωμένοι/ες.

Μπελγουέδερ

Η βοηθός δημάρχου Μπελγουέδερ είναι η πραγματική «κακιά» της ταινίας, που παραμένει κρυφή για μεγάλο μέρος της. Είναι βοηθός του πανίσχυρου Δημάρχου Λεοντόκαρδου, ο οποίος πολλές φορές την εξευτελίζει, όταν εκείνη δεν ανταποκρίνεται στον επιθυμητό βαθμό στις επιθυμίες του. Με την πάροδο του χρόνου, άρχισε να περιφρονεί τα αρπακτικά και έβαλε στόχο να κάνει τη Ζωούπολη μια πόλη, όπου τα θηράματα θα κυριαρχούν και τα αρπακτικά θα χαρακτηρίζονται απλώς ως άχρηστα. Μόλις τα αρπακτικά θα θεωρούνταν πολύ επικίνδυνα για την κοινωνία, ο Λεοντόκαρδος θα απομακρυνόταν από το αξίωμα από φόβο κι έτσι η Μπελγουέδερ θα αναλάμβανε δήμαρχος της πόλης. Ενώ αρχικά φαίνεται να είναι ήπιων τόνων, ευγενική, ήρεμη, τελικά αποδεικνύεται πως είναι διπρόσωπη, ψυχρή και δολοπλόκα. Ακόμη κι έτσι όμως, δείχνει μια συμπάθεια απέναντι στα θηράματα που περνούν δοκιμασίες από τα αρπακτικά, όπως για παράδειγμα με την Τζούντι.

Στον γλωσσολογικό άξονα/ανάλυση ρεπερτορίου, η Μπελγουέδερ εμφανίζεται να χρησιμοποιεί την πρότυπη ποικιλία (απόσπασμα 2, συνεισφορά 17:

«Είναι ωραίο να εκτιμούν τη δουλειά σου», συνεισφορά 21: «Ήταν μεγάλη μου χαρά που μπόρεσα...»). Ακόμη, αξιοποιεί στοιχεία του γυναικείου συνομιλιακού ύφους (απόσπασμα 2, συνεισφορά 1: «Ε, κύριε! ... Ω! Δήμαρχε! Ω! Συγγνώμη!»). Τέλος, προσπαθεί να δείξει ότι εκτός από βοηθός δημάρχου, μπορεί να είναι και πιο χαλαρή και μέσα σε όλα και να μιλήσει πιο «μάγκικα» (συνεισφορά 13: «Καλά, πολύ ενδιαφέρον αυτό.», συνεισφορά 19: «δεν του άρεσε καθόλου, μεταξύ μας», συνεισφορά 21: «Να πάρει!», συνεισφορά 3: «Λιοντάρι σου λέει μετά.»). Βέβαια, δεν το κατορθώνει με μεγάλη επιτυχία, αφού και πάλι διατηρεί την πρότυπη ποικιλία.

Όσον αφορά τον σημειωτικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, το όνομά της στα αγγλικά («bellwether») αναφέρεται στο πρόβατο που οδηγεί το κοπάδι. Αυτό ταιριάζει με την Μπελγουέδερ, αν σκεφτεί κανείς ότι είναι η αρχηγός μιας ομάδας προβάτων. Η Μπελγουέδερ είναι ένα μικρό, εύθραυστο πρόβατο. Φοράει κόκκινα γυαλιά πάνω από τα μεγάλα πράσινα μάτια της. Έχει το χνουδωτό λευκό μαλλί της σχηματισμένο σε σχήμα πον-πον στο κεφάλι της. Έχει, επίσης, μεγάλα, χνουδωτά αυτιά και οπλές για χέρια και πόδια. Φοράει ένα βαθύ μπλε παλτό πάνω από ένα φόρεμα με σχέδιο που μοιάζει με φύλλο. Αγαπά την εκτίμηση, την επιτυχία και τη δύναμη και σιχαίνεται την υποτίμηση και την εξαπάτηση. Στην αρχή της ταινίας εμφανίζεται ως βοηθός δημάρχου, στη μέση της ταινίας ως δήμαρχος, ενώ στο τέλος εμφανίζεται και ως αρχηγός τρομοκρατών, όταν πια αποκαλύπτεται το πραγματικό πρόσωπό της.

Σχετικά με τον κοινωνιογλωσσολογικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, η Μπελγουέδερ ανταποκρίνεται στις επικοινωνιακές περιστάσεις, καθώς στον ανώτερο της και δήμαρχο της Ζωούπολης μιλά στον πληθυντικό αριθμό (απόσπασμα 2, συνεισφορά 3: «Σας παρακαλώ, σας παρακαλώ...»), ενώ με εκείνους/ες που νιώθει οικεία και άνετα στον ενικό αριθμό, όπως με την Τζούντι (απόσπασμα 2, συνεισφορά 15 «πες καλύτερα»). Όπως και να έχει, παραμένει ευγενική σε κάθε περίπτωση (απόσπασμα 2, συνεισφορά 1: «Συγγνώμη!», συνεισφορά 13: «Ορίστε!»).

Όσον αφορά τον ιδεολογικό άξονα δημιουργείται μια στερεοτυπική αντίληψη πως όσοι/ες κατέχουν θέσεις, όπως αυτής του/της βοηθού ή του/της γραμματέα, είναι πιο αδύναμοι/ες με χαμηλό κύρος, μιλούν χρησιμοποιώντας πολλά επιφωνήματα, ίσως από άγχος και φόβο προς τους/τις ανώτερούς/ές τους.

Δήμαρχος

Ο δήμαρχος Λεοντόκαρδος είναι ένας από τους σημαντικούς χαρακτήρες της Ζωούπολης. Διατελεί δήμαρχος της ομώνυμης πόλης για περισσότερα από 15 χρόνια, όντας, μάλιστα, ο 52ος δήμαρχος. Είναι ένας δυναμικός ηγέτης, που νιώθει μεγάλη υπερηφάνεια για την ποικιλομορφία που παρουσιάζει η πόλη αυτή. Στόχος του είναι να μπορέσουν όλοι και όλες να έχουν μια ευκαιρία να ζήσουν το όνειρό τους και να υπάρχει ισότητα κι έτσι επινοεί τη φράση: «Στη Ζωούπολη ο καθένας μπορεί να γίνει τα πάντα». Ο δήμαρχος είναι ένας από τους λίγους χαρακτήρες της ταινίας που δεν έδειξαν καθόλου ρατσισμό κρίνοντας τους/τις άλλους/ες. Ο δήμαρχος συνοδεύεται σχεδόν πάντα από τη βοηθό του, Μπελγουέδερ, την οποία αντιμετωπίζει περισσότερο ως γραμματέα και υποχείριό του. Δεν δείχνει να τη σέβεται, τη διατάζει, της αναθέτει συνεχώς μεγάλο φόρτο εργασίας και την παραμερίζει όταν βρίσκονται σε δημόσιο χώρο, ώστε να κλέψει αυτός τις εντυπώσεις. Επιπρόσθετα, της απευθύνεται με υποτιμητικά ονόματα (π.χ. Σαβουρογουέδερ) δείχνοντας έτσι ένα σκληρό και ψυχρό πρόσωπο. Αυτό, βέβαια, θα γίνει αφορμή κατά τη διάρκεια της ταινίας να θελήσει η Μπελγουέδερ να πάρει εκδίκηση για τη συμπεριφορά του αυτή. Από τη μια, είναι ένας ευγενής ηγέτης που εμπνέει το κοινό του με τη θέλησή του να διασφαλιστεί ισοτιμία και ασφάλεια για τους πολίτες και την πόλη. Από την άλλη, όμως, δεν διστάζει να καταφύγει και σε παράνομες πράξεις για να πετύχει τους στόχους του.

Στον γλωσσολογικό άξονα/ανάλυση ρεπερτορίου, παρατηρείται πως ο δήμαρχος Λεοντόκαρδος, στο μεγαλύτερο μέρος της ταινίας, χρησιμοποιεί κυρίως την πρότυπη ποικιλία, ιδίως όταν παρακολουθείται από το κοινό και μελλοντικούς/ές ψηφοφόρους. Αντιθέτως, όταν δεν τον ακούν πιθανοί/ές ψηφοφόροι, μιλά στη βοηθό του χρησιμοποιώντας την καθομιλουμένη και χρησιμοποιεί και στοιχεία της γλώσσας των νέων. Όταν νευριάζει μαζί της και θέλει να τη μειώσει, δημιουργεί μια νέα σύνθετη λέξη παίζοντας με το όνομά της και συνδυάζοντάς το με τη λέξη «σαβούρα» που είναι λέξη της αργκό και χρησιμοποιείται όταν θέλει κάποιος/α να μιλήσει υποτιμητικά σε κάποιον/α άλλον/η (απόσπασμα 2, συνεισφορά 18: «Σαβουρογουέδερ»).

Όσον αφορά τον σημειωτικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, το μικρό όνομα του Λεοντόκαρδου (καρδιά λιονταριού) προέρχεται από την αγγλική «Lionheart» που είναι ένας συνδυασμός των λέξεων «Leo» και «Theodore». Ο δήμαρχος

Λεοντόκαρδος είναι ένα μεγάλο, επιβλητικό λιοντάρι με χρυσοκάστανο τρίχωμα. Έχει καστανά μάτια, μεγάλη μαύρη μύτη, μεγάλο πηγούνι και μακριά μουστάκια. Ο δήμαρχος φοράει ένα ανοιχτό μπλε επαγγελματικό πουκάμισο, μια κόκκινη γραβάτα κι από πάνω ένα βαθύ μπλε επαγγελματικό κοστούμι. Είναι μεγαλόσωμος και μυώδης, με φαρδύ στήθος και δυνατά πόδια με λευκά νύχια. Συμπεριφέρεται με αξιοπρέπεια και υπερηφάνεια, επιδεικνύοντας το μεγαλείο του σε κάθε του βήμα, από τη μακριά, μαστιγωτή ουρά του μέχρι την πυκνή, χρυσή χαίτη του. Το γεγονός ότι ο Λεοντόκαρδος έχει τη βοήθεια της Μπελγουέδεραποτελεί πιθανότατα διακειμενική αναφορά στο βιβλικό χωρίο «Το λιοντάρι και το αρνί». Του αρέσει η φήμη, η δύναμη και η επιτυχία, ενώ μισεί την ανικανότητα, την καθυστέρηση και τη μισαλλοδοξία.

Σχετικά με τον κοινωνιογλωσσολογικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, γίνεται αντιληπτό στο απόσπασμα 2 πως ο δήμαρχος μιλά στη συνεργάτιδά του απότομα, με αγένεια, της φωνάζει και χρησιμοποιεί και προστακτική (συνεισφορά 2: «Τελείωνε!», «Τακτοποίησέ το εσύ!», «ακύρωσε»).

Όσον αφορά τον ιδεολογικό άξονα, δημιουργείται, λοιπόν, η στερεοτυπική αντίληψη πως όσοι/ες κατέχουν υψηλές και σημαντικές θέσεις συνήθως μιλούν την πρότυπη ποικιλία και, μάλιστα, έχουν το δικαίωμα να απευθύνονται απαξιωτικά στους/στις άλλους/ες. Αυτό, βέβαια, δεν συνάδει με τον κώδικα ευγενείας που θα άρμοζε σε έναν άνθρωπο αυτής της θέσης.

Μπόνγκο

Ο αρχηγός Μπόνγκο είναι ο επικεφαλής του αστυνομικού τμήματος της Ζωούπολης. Οι πολίτες της Ζωούπολης τον θεωρούν έξυπνο και αξιόπιστο και γι' αυτό τον σέβονται. Όλοι και όλες στρέφονται σε αυτόν, όταν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα και εκείνος λογοδοτεί μονάχα στον δήμαρχο και τη βοηθό του. Επομένως, συμπεραίνει κανείς πως είναι ένα από τα πιο ισχυρά ζώα της πόλης. Είναι σκληρός, αυστηρός με επιβλητική παρουσία και αρχικά εμφανίζεται στην ταινία αρκετά προκατειλημμένος και μισαλλόδοξος. Αυτό γίνεται φανερό από το γεγονός πως δεν ήθελε την Τζούντι, ένα θηλυκό και μικρόσωμο λαγό, να ενταχθεί στο σώμα κι έτσι της ανέθεσε την υπηρεσία στάθμευσης. Είναι αφοσιωμένος στη δουλειά του και δεν του αρέσει να μπλέκεται τίποτα στα πόδια του. Θεωρεί ότι ο κόσμος είναι ένα διαλυμένο μέρος, που έχει ανάγκη από καλούς αστυνομικούς και γι' αυτό θέλει ο ίδιος και οι αστυνομικοί του να είναι επιμελείς και αποτελεσματικοί όσο το δυνατόν περισσότερο για την προστασία της πόλης. Όσοι/ες το καταφέρνουν αυτό, κερδίζουν

και τον απόλυτο σεβασμό του. Συχνά, όμως, αφήνει τα προσωπικά του συναισθήματα να υπερισχύσουν. Συγκρούστηκε πολλές φορές με την Τζούντι και σκόπιμα της έδωσε ελάχιστους πόρους και χρόνο, για να λύσει την υπόθεση που ανέλαβε. Μάλιστα, της ζήτησε να παραιτηθεί σε περίπτωση που αποτύχει. Όταν έρχεται αντιμέτωπος με τις πράξεις του και συνειδητοποιεί πόσο άδικα συμπεριφέρθηκε στην Τζούντι, ντρέπεται, αλλάζει και γίνεται αμέσως υποστηρικτικός και συμμαχεί μαζί της. Ακόμη, είναι πρόθυμος να εντάξει στο σώμα και τον Νικ, παρά την αρχική δυσπιστία απέναντί του.

Στον γλωσσολογικό άξονα/ανάλυση ρεπερτορίου, παρατηρεί κανείς στο απόσπασμα 2 πως ο αρχηγός Μπόνγκο χρησιμοποιεί ιδιαίτερη ποικιλία στον λόγο του. Όταν θέλει να δώσει βαρύτητα στα λεγόμενά του και να μιλήσει με σοβαρό και αυστηρό ύφος, αξιοποιεί την πρότυπη ποικιλία (συνεισφορά 3: «Εγκατέλειψες το πόστο σου», «προκάλεσες πανικό», «έθεσες σε κίνδυνο τα τρωκτικά», συνεισφορά 31: «ψευδαισθήσεις μεγαλείου», συνεισφορά 46: «Θεσπέσια»). Εκτός από την πρότυπη ποικιλία, χρησιμοποιεί και την καθομιλουμένη, όπου ενίοτε κάνει χρήση και της γλώσσας των νέων. Παράδειγμα της γλώσσας των νέων αποτελεί το υβριστικό λεξιλόγιο (συνεισφορά 5: «Βούλωσε το στοματάκι σου, τώρα!»). Εμφανής είναι και η χρήση ειδικού λεξιλογίου από τον επαγγελματικό χώρο των αστυνομικών (συνεισφορά 3: «πόστο», «εγκληματία», συνεισφορά 7: «κόβεις κλήσεις», συνεισφορά 13: «τμήμα», συνεισφορά 22: «τα όργανα», συνεισφορά 31: «υπόθεση»). Αξιοποιούνται ακόμη και στοιχεία γυναικείου συνομιλιακού ύφους, όπως τα υποκοριστικά (συνεισφορά 5: «στοματάκι», συνεισφορά 29: «Ένα λεπτάκι!»).

Όσον αφορά τον σημειωτικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, το όνομα του Μπόνγκο προέρχεται από τη λέξη Σουαχίλι για το βουβάλι, η οποία είναι «mbogo». Πράγματι, είναι ένα μωόδες, βαρύ αφρικανικό βουβάλι με μπλε-γκρι τρίχωμα. Τα μεγάλα του κέρατα έχουν μπλε χρώμα και το εσωτερικό των αυτιών του είναι ροζ. Επιπλέον, σχετικά με την ηλικία του, ο Μπόνγκο είναι στα μέσα της δεκαετίας των 40. Φοράει μια τυπική αστυνομική στολή και ζώνη κοινής ωφέλειας. Τα μάτια του είναι καστανά και περιστασιακά φοράει γυαλιά ανάγνωσης. Του αρέσει η δικαιοσύνη και η τάξη, ενώ απεχθάνεται τη διαφθορά και την ανυπακοή. Είναι μεγάλος θαυμαστής της Gazelle, μιας γαζέλας ποπ τραγουδίστριας της Ζωούπολης. Έχει μια εφαρμογή στο τηλέφωνό του, όπου ο ίδιος μεταμορφώνεται σε άνδρα χορευτή που χορεύει με την Gazelle και επίσης απολαμβάνει μια από τις συναυλίες της στο τέλος της ταινίας. Αυτό προκαλεί μεγάλες αντιθέσεις με το αξίωμα και τη θέση του

αρχηγού της αστυνομίας, με το αυστηρό και σοβαρό προσωπείο και με τη μεγάλη σωματική του διάπλαση.

Σχετικά με τον κοινωνιογλωσσολογικό άξονα/ανάλυση χαρακτήρων, φαίνεται πως ο αρχηγός Μπόνγκο ανταποκρίνεται στις επικοινωνιακές περιστάσεις. Στην επικοινωνία του με συναδέλφους/ισσες μιλά στον ενικό, όπως όταν μιλά με την Τζούντι, που είναι καινούρια (απόσπασμα 2, συνεισφορά 15: «Γι' αυτό ξέχασέ το!», συνεισφορά 40: «Σου δίνω μόνο 48 ώρες»). Όταν αναφέρεται στην Τζούντι, χρησιμοποιεί μόνο το επίθετό της, χωρίς κάποια άλλη προσφώνηση (απόσπασμα 2, συνεισφορά 3: «ΧΟΠΣ!»). Μάλιστα, της μιλά πιο απότομα και σε αυστηρό τόνο. Την ειρωνεύεται και μιλά κάνοντας τη φωνή του πιο γλυκιά και παιδική (απόσπασμα 2, συνεισφορά 15: «Η ζωή δεν είναι μιούζικαλ κινουμένων σχεδίων να λες τραγουδάκια ((με χαριτωμένη φωνή ειρωνικά)) κι όλα σου τα όνειρα να γίνονται πραγματικότητα με μαγικό τρόπο. Γι' αυτό ξέχασέ το!»). Αυτές οι απότομες εναλλαγές στο ύφος του, από σοβαρό σε παιδικό και ξανά σε σοβαρό και αυστηρό, δημιουργούν σκηνές γέλιου σε συνδυασμό, μάλιστα, με το γεγονός ότι είναι ένα μεγαλόσωμο και στιβαρό βουβάλι και καταλήγει να μιλά σαν γλυκό παιδάκι. Έτσι γλυκά και ήρεμα μιλά και στην κ. Ότερτον (απόσπασμα 2, συνεισφορά 27), ενώ την ίδια στιγμή στην Τζούντι μιλά απότομα και άγρια (υφολογικό χιούμορ ως επακόλουθο της γνωσιακής αντίθεσης).

Όταν απευθύνεται σε πολίτες ή στην Μπελγουέδερ, χρησιμοποιεί τον πληθυντικό αριθμό. Για παράδειγμα, την ενυδρίδα την αποκαλεί «κ. Ότερτον» (απόσπασμα 2, συνεισφορά 24) και της μιλά ευγενικά και γλυκά (συνεισφορά 18: «Μα σας έχω πει κυρία μου.», συνεισφορά 27: «Κυρία Ότερτον, περιμένετε λίγο έξω;»). Γέλιο, επίσης, προκαλεί το γεγονός πως ο αστυνόμος Μπόνγκο, ο αρχηγός της αστυνομίας, ένα γιγάντιο και εύσωμο βουβάλι μιλά στην Μπελγουέδερ, ένα πρόβατο αρκετά μικρόσωμο, στον πληθυντικό αριθμό (απόσπασμα 2, συνεισφορά 33: «Βοηθέ δημάρχου Μπελγουέδερ!»), όχι τόσο από σεβασμό, αλλά από φόβο. Φοβάται τον δήμαρχο Λεοντόκαρδο και προσπαθεί να μην κάνει πράγματα αντίθετα από αυτά που λέει εκείνος και να μην τον δυσαρεστεί.

Όσον αφορά τον ιδεολογικό άξονα, δημιουργείται η αντίληψη πως οι αστυνομικοί και ειδικά αυτοί/ές που κατέχουν υψηλή θέση μιλούν με αυστηρό και απότομο ύφος, ειρωνεύονται και κάνουν χρήση υβριστικού λεξιλογίου απέναντι σε συναδέλφους/ισσες που βρίσκονται σε κατώτερες θέσεις.

Πρόταση διδακτικής αξιοποίησης

Η παρούσα διδακτική πρόταση απευθύνεται σε μαθητές/τριες της Ε' τάξης του δημοτικού σχολείου και αφορά το γλωσσικό μάθημα. Ο σχεδιασμός και η υλοποίησή της στηρίζεται στο μοντέλο των πολυγραμματισμών (Kalantzisetal. 2019) και στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, για την καλλιέργεια της συνεργατικότητας, της αλληλεπίδρασης και της ενεργητικότερης συμμετοχής των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία (Ματσαγγούρας, 1995). Γενικός σκοπός είναι οι μαθητές/τριες να εστιάσουν στο κοινωνικό επίπεδο και να αντιληφθούν πως η γλώσσα χαρακτηρίζεται από ποικιλότητα και, συνεπώς, είναι ανομοιογενής. Οι ειδικότεροι στόχοι της πρότασης είναι:

- Να εντοπίζουν τα παιδιά ποιοι/ες ομιλητές/τριες χρησιμοποιούν στον λόγο τους συγκεκριμένα στοιχεία, γλωσσικά και μη.
- Να μπορούν να εντοπίζουν την κοινωνική γλωσσική ποικιλία σε συνάρτηση με τις κοινωνικές τάξεις και τα επαγγέλματα.
- Να αποκτήσουν επίγνωση των κυρίαρχων ιδεολογιών και στερεοτύπων που συνοδεύουν τις κοινωνικές τάξεις, ώστε να μην τα αποδέχονται άκριτα.
- Να μη συνδέουν τα άτομα με συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά (π.χ. μόρφωση, ηλικία, επάγγελμα κ.ά.) ανάλογα με τον τρόπο που μιλούν και κινούνται.
- Να μπορούν να εντοπίζουν τους τρόπους με τους οποίους στοχοποιούνται στα κείμενα μαζικής κουλτούρας οι κοινωνικές τάξεις (π.χ. μέσω της παραγωγής χιούμορ).
- Να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους οι κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες αξιοποιούνται χιουμοριστικά στα κείμενα μαζικής κουλτούρας.

Προαπαιτούμενες γνώσεις μαθητών/τριών για την υλοποίηση του διδακτικού σεναρίου:

- Να ακολουθούν τη δομή ενός σεναρίου.
- Να επιχειρηματολογούν.
- Να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία μιας συνέντευξης.
- Να εφαρμόζουν τους γραμματικούς κανόνες που έχουν ήδη διδαχθεί (ευθύς και πλάγιος λόγος, δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις).

Χρόνος υλοποίησης: περίπου 8 ώρες. Θα μπορούσε η κάθε φάση του προτεινόμενου σεναρίου να πραγματοποιείται ανά εβδομάδα.

Τοποθετημένη πρακτική

Στόχος είναι η αξιοποίηση της οικείας πραγματικότητας των παιδιών. Επιλέγεται, λοιπόν, η ταινία, η *Ζωούπολη*, επειδή:

- Τα κινούμενα σχέδια είναι ιδιαίτερα αγαπητά στα παιδιά και αποτελούν μέρος της καθημερινότητάς τους.
- Είναι σύγχρονη ταινία και είναι σημαντικό τα παιδιά να εργαστούν γύρω από σύγχρονα κείμενα.
- Είναι χαρακτηριστική για τον διαχωρισμό των ηρώων/ίδων σε κοινωνικές τάξεις.
- Γίνεται αναφορά σε επαγγέλματα και σε αυτή την ηλικία τα παιδιά ξεκινούν να προσανατολίζονται επαγγελματικά και να ανακαλύπτουν ταλέντα και δεξιότητες.
- Είναι χιουμοριστική και ενδιαφέρουσα.
- Όλοι οι χαρακτήρες είναι ανθρωπόμορφα ζώα, με τα οποία μπορούν εύκολα τα παιδιά να ταυτιστούν και τους δημιουργούν ποικίλα συναισθήματα.
- Μεταδίδει θετικά μηνύματα για τη διαφορετικότητα και την πραγματοποίηση των στόχων που θέτει ο/η καθένας/μία.

Στο στάδιο αυτό πραγματοποιείται μια εισαγωγική συζήτηση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών/τριών (π.χ. αν βλέπουν κινούμενα σχέδια, ποια είναι τα αγαπημένα τους, αν γνωρίζουν ή αν έχουν παρακολουθήσει την υπό μελέτη ταινία, ερωτήσεις σε σχέση με τα κινούμενα σχέδια και την κοινωνική τάξη και τα επαγγέλματα, ώστε να προσαρμοστούν σταδιακά στις δραστηριότητες που θα ακολουθήσουν).

Ανοιχτή διδασκαλία

Τα παιδιά παρακολουθούν με τον/την εκπαιδευτικό αποσπάσματα από την ταινία *Ζωούπολη*, αρχικά χωρίς κείμενο και στη συνέχεια έχοντας τους διαλόγους

(βλ. παράρτημα 1, αποσπάσματα 1 και 2). Επιδιώκεται να συνειδητοποιήσουν πως οι ήρωες/ίδες χρησιμοποιούν στον λόγο τους στοιχεία από κοινωνικές ποικιλίες. Ο/η εκπαιδευτικός με τα παιδιά προσπαθούν να εντοπίσουν στοιχεία κοινωνικής ποικιλίας (γλωσσικά και σημειωτικά) στο κείμενο που τους έχει δοθεί (βλ. παράρτημα 2, δραστηριότητες 1 και 2). Είναι σημαντικό να κατανοήσουν πως αυτά τα στοιχεία συμβάλλουν στον στερεοτυπικό τρόπο παρουσίασης των ατόμων της εκάστοτε κοινωνικής τάξης και των επαγγελμάτων που ασκούν και ότι ορισμένες ταινίες αναπαράγουν στερεότυπα, για να πετύχουν τον σκοπό τους.

Κριτική πλαισίωση

Έπειτα, επιχειρείται μια αντιστοίχιση των χαρακτήρων της ταινίας με κάποιο άλλο επάγγελμα, δηλαδή να αιτιολογήσουν οι μαθητές/ριες ποιο επάγγελμα θα ταίριαζε στον/στην καθένα/μία με βάση την ταυτότητα που έχουν κατασκευάσει (βλ. παράρτημα 2, δραστηριότητα 3). Αφού συζητήσουν για τις επιλογές τους, τοποθετούνται σχετικά με το αν αναπαράγονται στερεότυπα (βλ. παράρτημα 2, δραστηριότητα 4).

Στη συνέχεια δίνονται εικόνες από άλλους/ες ήρωες/ίδες παιδικών ταινιών και τα παιδιά σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό προσπαθούν να εντοπίσουν τα στερεότυπα που αναπαράγονται με βάση το επάγγελμα που ασκούν και την τάξη στην οποία ανήκουν (βλ. παράρτημα 2, δραστηριότητα 5).

Μετασηματισμένη πρακτική

- Αρχικά, τα παιδιά συζητούν με τον/την εκπαιδευτικό για τον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται μια συνέντευξη και πώς αυτή δομείται (βλ. παράρτημα 2, οδηγίες για τη συνέντευξη). Τα παιδιά, χωρισμένα σε δύο μεγάλες ομάδες, καλούνται να συντάξουν ένα κείμενο συνέντευξης, αναλαμβάνοντας τον ρόλο της επιχείρησης που θα καλέσει σε συνέντευξη τους χαρακτήρες της ταινίας. Πιο συγκεκριμένα, επιλέγουν έναν χαρακτήρα από τη *Ζωούπολη*, ο/η οποίος/α αναζητά εργασία. Θα πρέπει να αναφέρουν το είδος της εργασίας, να καταγράψουν τις ερωτήσεις που απευθύνονται στον χαρακτήρα και στη συνέχεια τις πιθανές απαντήσεις που θα έδιναν.

Αναπαριστούν τη συνέντευξη και στο τέλος επιλέγουν έναν/μία από τους/τις δύο εξηγώντας τους λόγους (βλ. παράρτημα 2, δραστηριότητα 6). Ακολουθεί αυτοαξιολόγηση (βλ. παράρτημα 2, ερωτηματολόγιο αυτοαξιολόγησης ομάδας) και ετεροαξιολόγηση του παραγόμενου κειμένου και τελικού προϊόντος (βλ. παράρτημα 2, φύλλο αξιολόγησης συνέντευξης).

Συμπεράσματα

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η μελέτη της κατασκευής κοινωνικών ταυτοτήτων σε χαρακτήρες ταινιών κινουμένων σχεδίων. Για τις ανάγκες αυτές, λοιπόν, πραγματοποιήθηκε κοινωνιογλωσσολογική ανάλυση δύο αποσπασμάτων από την ταινία *Ζωούπολη*. Διερευνήθηκαν οι τρόποι με τους οποίους: 1) οικοδομούνται οι ταυτότητες των ηρώων και των ηρωίδων, 2) διαμορφώνεται η κοινωνική πραγματικότητα και 3) αναπαράγονται στερεότυπα και ιδεολογίες μέσα από την αναπαράσταση των κοινωνικών ποικιλιών. Η προσοχή μας εστιάστηκε στη χρήση της γλώσσας, στην επιλογή σημειωτικών πόρων των χαρακτήρων και στην υιοθέτηση συμπεριφορών που σχετίζονται με την κοινωνική τάξη.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της ανάλυσης, γίνεται φανερό πως οι γλωσσικές επιλογές ενός/μιας ομιλητή/ριας συνδέονται με την ηλικία, τη μόρφωση, το επάγγελμα, την κοινωνική τάξη, αλλά και το φύλο (Δελβερούδη, 2001). Συνεπώς, μέσα από τα κείμενα μαζικής κουλτούρας προβάλλεται η γλωσσική ποικιλότητα ως μέσο κατασκευής ταυτοτήτων και προώθησης στερεοτυπικών αντιλήψεων (Στάμου κ.ά., 2016). Στην υπό μελέτη ταινία κινουμένων σχεδίων παρατηρήθηκε πως συχνά οι χαμηλού κύρους ποικιλίες χρησιμοποιούνταν από περιθωριακούς χαρακτήρες (π.χ. Νικ) στιγματίζοντάς τους έτσι χιουμοριστικά και τοποθετώντας τους στο περιθώριο. Επιπρόσθετα, διαπιστώθηκε μεγάλη αντίθεση μεταξύ των χαρακτήρων, που αφορά τόσο τις γλωσσικές επιλογές τους, όσο και στις επιλογές τους στον σημειωτικό άξονα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να προβάλλεται η πρότυπη γλωσσική ποικιλία ως ανώτερη και να προωθείται η γλωσσική ομοιογένεια. Οι χαρακτήρες της ταινίας χωρίζονταν σε τρεις τάξεις, την ανώτερη, τη μεσαία και την εργατική, ανάλογα με το αν ασκούσαν επάγγελμα υψηλού ή όχι κύρους. Εδώ οι διαφορές δεν ήταν τόσο

έντονες και η μετάβαση ήταν πιο ομαλή. Παρόλα αυτά, υπήρχαν αρκετά σημεία που δημιουργούσαν αντιθέσεις μεταξύ των ηρώων/ίδων.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, και σε συνδυασμό, μάλιστα, με το γεγονός ότι η προβολή ταινιών κινουμένων σχεδίων είναι μέρος της καθημερινότητας των παιδιών, προτάθηκε ένα διδακτικό σενάριο για την αξιοποίηση της *Ζωούπολης*, βασισμένο στο μοντέλο των πολυγραμματισμών. Στόχος είναι η ευαισθητοποίηση των παιδιών στην κοινωνική ποικιλότητα, η οποία σχετίζεται με την κοινωνική τάξη και η καλλιέργεια κριτικής σκέψης απέναντι στα κείμενα μαζικής κουλτούρας. Επιδιώκεται, επομένως, να αναγνωρίζουν και να αποδομούν τα στερεότυπα που προβάλλονται από τα κείμενα αυτά.

Η συγκεκριμένη μελέτη βασίστηκε σε συγκεκριμένους χαρακτήρες από δύο αποσπάσματα της ταινίας, επομένως τα συμπεράσματα δεν μπορούν να γενικευτούν και να θεωρηθούν απόλυτα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα παρουσίαζε η εφαρμογή αυτής της διδακτικής πρότασης στο σχολικό πλαίσιο, προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός στον οποίο καταφέρνουν οι μαθητές/τριες να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη. Θα μπορούσαν ακόμη να εντοπιστούν ενδεχόμενες αστοχίες και να προταθούν αλλαγές και βελτιώσεις στις δραστηριότητες. Επιπρόσθετα, το διδακτικό σενάριο είναι δυνατό να εφαρμοστεί και στη Δ' και ΣΤ' τάξη του δημοτικού, προσαρμόζοντας τις δραστηριότητες. Τέλος, μπορούν να μελετηθούν και παραπάνω χαρακτήρες από την ταινία ή και συγκριτικά με χαρακτήρες άλλων ταινιών (βλ. Συγγραφέας 1), ώστε να αναδυθούν περισσότερες διαφορές τους.

Βιβλιογραφία

- Αλβανούδη, Α. (2022). Κοινωνική τάξη και εθνότητα. Στο Δ. Γούτσος & Σ. Μπέλλα (επιμ.), *Κοινωνιογλωσσολογία*. Αθήνα: Gutenberg. 133-162.
- Androutsopoulos, J. (2010). The study of language and space in media discourse. In P. Auer & J. E. Schmidt (Eds.), *Language and space: An international handbook of linguistic variation* (pp. 740-758). Berlin & New York: Mouton De Gruyter.
- Androutsopoulos, J. (2012). Repertoires, characters and scenes: Sociolinguistic difference in Turkish-German comedy. *Multilingua* 31: 301-326.
- Αρχάκης, Α. & Κονδύλη, Μ. (2002). *Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας*. Αθήνα: Νήσος.
- Αρχάκης, Α. & Τσάκωνα, Β. (2011). *Ταυτότητες, αφηγήσεις και γλωσσική εκπαίδευση*. Αθήνα: Πατάκης.
- Ash, S. (2002). Social class. Στο J. K. Chambers, P. Trudgill & N. Schilling-Estes (επιμ.), *The Handbook of language variation and change*. Oxford: Blackwell, 402-422.
- Attardo, S. (1994). *Linguistic theories of humor*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Bell, A. (1984). Language style as audience design. *Language in Society* 13(2): 145-204. doi:10.1017/S004740450001037X
- Coupland, N. (2007). *Style: Language, variation and identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Georgakopoulou, A. (2000). On the sociolinguistics of popular films: Funny characters, funny voices. *Journal of Modern Greek Studies* 18(1): 119-133.
- Γκαλά, Γ. & Γεωργάλου, Μ. (2023). Κινούμενα σχέδια και οπτικές αναπαραστάσεις του φύλου: Διδακτική πρόταση κριτικού γραμματισμού για παιδιά πρωτοσχολικής ηλικίας. *Προσχολική & Σχολική Εκπαίδευση* 11(1): 76-102.
- Δελβερούδη, Ρ. (2001). Γλωσσική ποικιλία. Στο Χριστίδης, Α.-Φ. *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 54-57.
- Holmes, J. (2016) [1992]. *Εισαγωγή στην κοινωνιογλωσσολογία* [μτφρ. Σ. Λαμπροπούλου]. Αθήνα: Πατάκης.
- Κακριδή, Μ., Κατή, Δ. & Νικηφορίδου, Β. (1999). Γλωσσική ποικιλία και σχολική εκπαίδευση. *Γλωσσικός Υπολογιστής* 1. Διαθέσιμο στο:

πρόσβαση 11/8/2024).

- Κακριδή-Φερράρι, Μ. (2011). *Κοινωνιογλωσσολογία: Οι έρευνες του W. Labov* (Πανεπιστημιακές σημειώσεις). Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο.
- Kalantzis, M. & Cope, B. (2001). Πολυγραμματισμοί. Στο Α. Χριστίδης (επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Kalantzis, M., Cope, B., Στελλάκης, Ν. & Αρβανίτη, Ε. (2019). *Γραμματισμοί: Μια παιδαγωγική διαφοροποιημένου σχεδιασμού και πολυτροπικών νοηματοδοτήσεων* [μτφρ. Γ. Χρηστίδης]. Αθήνα: Κριτική.
- Marsh, J., Brooks, G., Hughes, J., Ritchie, L., Roberts, S. & Wright, K. (2005). *Digital beginnings: Young children's use of popular culture, media and new technologies*. University of Sheffield: Literacy Research Center.
- Μαρωνίτη, Κ. & Στάμου, Α. (2014). Κοινωνιογλωσσικές αναπαραστάσεις του φύλου σε κείμενα μαζικής κουλτούρας για παιδιά: Η περίπτωση των κινουμένων σχεδίων. Στο G. Kotzoglou, K. Nikolou, E. Karantzola, K. Frantzi, I. Galantomos, M. Georgalidou, V. Kourti-Kazoulis, Ch. Papadopoulou, E. Vlachou (eds.), *Selected Papers of the 11th International Conference of Greek Linguistics*. Rhodes: University of the Aegean, 1027-1039.
- Ματσαγγούρας, Η. (1995). *Ομαδοκεντρική διδασκαλία και μάθηση. Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας κατά ομάδες*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- New London Group (1996). A pedagogy of multiliteracies: Designing social futures. *Harvard Educational Review*: 60-92.
- Παπαζαχαρίου, Δ., Φτερνιάτη, Α., Αρχάκης, Α. & Τσάμη, Β. (2016). Στάσεις μαθητών δημοτικού προς την αναπαριστώμενη γεωγραφική ποικιλότητα σε κείμενα μαζικής κουλτούρας. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 36: 331- 341.
- Rampton, B. (1995). *Crossing: Language and ethnicity among adolescents*. London: Longman.
- Σαλτίδου, Θ. (2018). Η «γλώσσα των νέων» ως υφολογικός πόρος όλων των ηλικιών στον λόγο τηλεοπτικών σειρών. Διδακτορική Διατριβή. Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Stamou, A. (2011). Speech style and the construction of social division: Evidence from Greek television. *Language & Communication* 31: 329-344.

- Στάμου, Α.Γ. (2012). Αναπαραστάσεις της κοινωνιογλωσσικής πραγματικότητας στα κείμενα μαζικής κουλτούρας: Αναλυτικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης. *Γλωσσολογία/Glossologia* 20: 19-38.
- Στάμου, Α.Γ. & Ντίνας, Κ.Δ. (2011). Γλώσσα και τοπικότητες: Η αναπαράσταση γεωγραφικών ποικιλιών στην ελληνική τηλεόραση. Στο *Σύνορα, περιφέρειες, διασπορές*, Γ. Πασχαλίδης, Ε. Χοντολίδου & Ι. Βαμβακίδου (Επιμ.). Θεσσαλονίκη: UniversityStudioPress, 289-305.
- Στάμου Α.Γ., Αρχάκης Α. & Πολίτης Π. (2016). Γλωσσική ποικιλότητα και κριτικοί γραμματισμοί στον λόγο της μαζικής κουλτούρας: Χαρτογραφώντας το πεδίο. Στο *Γλωσσική ποικιλότητα και κριτικοί γραμματισμοί στον λόγο της μαζικής κουλτούρας: Εκπαιδευτικές προτάσεις για το γλωσσικό μάθημα*, Α.Γ. Στάμου, Π. Πολίτης, Α. Αρχάκης (επιμ.), Καβάλα: Εκδόσεις Σαΐτα, 13-55.
- Συγγραφέας 1
- Τσάμη, Β. Φτερνιάτη, Α. Αρχάκης, Α. (2016). Μαζική κουλτούρα, γλωσσική ποικιλότητα, και χιούμορ: Διδακτικές προτάσεις για την ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού μαθητών/τριών Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού. Στο Στάμου, Α., Πολίτης, Π. & Αρχάκης, Α. (επιμ.), *Γλωσσική ποικιλότητα και κριτικοί γραμματισμοί στον λόγο της μαζικής κουλτούρας: Εκπαιδευτικές προτάσεις για το γλωσσικό μάθημα*. Καβάλα: Εκδόσεις Σαΐτα, 95-123.
- Φτερνιάτη, Α. (2010). Το διδακτικό υλικό για το γλωσσικό μάθημα του δημοτικού και η παιδαγωγική του γραμματισμού και των πολυγραμματισμών. *Νέα Παιδεία* 135.
- Φτερνιάτη, Α., Τσάμη, Β. & Αρχάκης, Α. (2016). Τηλεοπτικές διαφημίσεις και γλωσσική ποικιλότητα: Προτάσεις κριτικής γλωσσικής διδασκαλίας. *Προσχολική&ΣχολικήΕκπαίδευση* 4(1): 85-100.
- Unger, J. W. & Sunderland, J. (2007). Gendered discourses in a contemporary animated film: Subversion and confirmation of gender stereotypes in Shrek. In N. Fairclough, G. Cortese, & P. Ardizzone (Eds.), *Discourse and contemporary social change* (pp. 459-486). Bern: Peter Lang.
- Walsh, A. & Leaper, C. (2019). A content analysis of gender representations in preschool children's television. *Mass Communication and Society* 23(3): 331-355. doi: <https://doi.org/10.1080/15205436.2019.1664593>
- Χατζησαββίδης, Σ. (1999). *Ελληνική γλώσσα και δημοσιογραφικός λόγος*. Αθήνα: Gutenberg.

Χατζησαββίδης, Σ. (2003). Πολυγραμματισμοί και διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. *Η γλώσσα και η διδασκαλία της* (Αφιερωματικός τόμος). Φλώρινα: Βιβλιολογεΐον, Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας, 189-196.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Απόσπασμα 1³

Συμμετέχουν: Τζούντι (Τ), Κλοχάουζερ (Κλ), Μπόνγκο (Μ), Μπελγουέδερ (Μπελ.), Ότ.
(κ. Ότερτον)

1. Κλ: Ακούστε! Κάντε υπομονή και περιμένετε στην ουρά, όπως όλος ο κόσμος κ. Ότερτον. Εντάξει; ((μπαίνει το τμήμα η Τζούντι κλωτσώντας έναν τεράστιο λουκουμά με τη νυφίτσα παγιδευμένη μέσα του))
2. Τ: Έπιασα τη νυφίτσα!
3. Μ: ΧΟΠΣ! ((αφού βρεθούν οι δυο τους στο γραφείο του αρχηγού)) Εγκατέλειψες το πόστο σου (.), προκάλεσες πανικό (.), έθεσες σε κίνδυνο τα τροφικά (.), αλλά (.)...όλα κι όλα! Εμπόδισες έναν εγκληματία να κλέψει μουχλιασμένα κρεμμύδια.
4. Τ: Μμμ, λυπάμαι που θα διαφωνήσω μαζί σας, αλλά: δεν είναι κρεμμύδια. Αυτό είναι μια ποικιλία κρόκων του γένους Ολοκύνθιας. Είναι διασταύρωση τρίτου τύπου, κύριε. Μεγάλωσα σε φάρμα, οπότε ξέρω από τέτοια και σας διαβεβαιώνω... -
5. Μ: Βούλωσε το στοματάκι σου, τώρα!
6. Τ: Κύριε! Έπιασα έναν κακοποιό! Τη δουλειά μου έκανα!
7. Μ: Η δουλειά σου είναι να κόβεις κλήσεις σε παρκαρισμένα αμάξια.
8. Κλ: ((μέσω τηλεφώνου)) Αρχηγέ! Ε, είναι η κ. Ότερτον εδώ και σας θέλει.
9. Μ: Όχι τώρα!
10. Κλ: Εντάξει, έλεγα μήπως τη δείτε αυτή τη φορά, γιατί... -
11. Μ: ΟΧΙ, ΤΩΡΑ! =
12. Τ: Κύριε! Δε θέλω να είμαι παρκομετρού. Αστυνόμος (.) θέλω (.) να είμαι!
13. Μ: Νομίζεις ότι εμένα με ρώτησε ο Δήμαρχος αν σε θέλω, όταν σε έστειλε στο τμήμα μου;
14. Τ: Μα κύριε! =
15. Μ: Η ζωή δεν είναι μιούζικαλ κινουμένων σχεδίων να λες τραγουδάκια ((με χαριτωμένη φωνή ειρωνικά)) κι όλα σου τα όνειρα να γίνονται πραγματικότητα με μαγικό τρόπο. Γι' αυτό ξέχασέ το! ((ανοίγει η πόρτα και μπαίνει η κ. Ότερτον))
16. Ότ.: Αρχηγέ, ακούστε με. Σας παρακαλώ, πέντε λεπτά μόνο, ακούστε με.
17. Κλ: Συγγνώμη, κύριε. Πήγα να τη σταματήσω, αλλά γλιστράει πολύ. hh Μου' φυγε το νεφρί μου ((μπαίνει στο γραφείο λαχανιασμένος)).
18. Μ: Μα:, σας έχω πει κυρία μου. Κάνουμε ότι μπορούμε.
19. Ότ.: Ο σύζυγός μου αγνοείται εδώ και δέκα μέρες. Τον λένε Έμιτ Ότερτον.

³ Συμβάσεις μεταγραφής: ((σχόλιο)): Εξωγλωσσικά σχόλια αναλυτή/τριας (π.χ. περιγραφές). Φωνήεν::Επίσυρση ομιλίας, επιμήκυνση φθόγγου (πολλαπλές φορές σημαίνει μεγαλύτερη επιμήκυνση).(.) Σύντομη παύση.(0.8): Οι αριθμοί στις παρενθέσεις αντιστοιχούν στη διάρκεια σιωπής (σε δευτερόλεπτα) στο εσωτερικό ενός εκφωνήματος ή μεταξύ διαφορετικών εκφωνημάτων. ΛΕΞΗ:Ιδιαίτερα μεγάλη ένταση φωνής. Δέξη: Έμφαση στην ένταση ή το ύψος της φωνής. ΔΕΞΗ Εξαιρετικά μεγάλη ένταση φωνής. =: Γρήγορη εναλλαγή ομιλητών/τριών. hh: Δασύτητα μεγαλύτερης διάρκειας.
-: Διακοπή ομιλητή/τριας.

20. M: Ναι, το ξέρω.
21. Οτ.: Είναι ανθοπώλης. (.) ((τραυλίζοντας από στεναχώρια)) Έχουμε δύο υπέροχα παιδιά. Ο Έμιτ (.) δε θα εξαφανιζόταν έτσι απλά.
22. M: Κυρία μου, τα όργανα είναι πολύ απασχολημένα.
23. Οτ.: Αρχηγέ ή... Κάποιος θα μπορεί να βρει τον Έμιτ μου.
24. M: Κυρία Ότερτον... -
25. T: Θα τον βρω εγώ.
26. Οτ.: Ααα, σε ευχαριστώ. ή Να'σαι καλά. Να'σαι καλά, μικρό λαγουδάκι! ((ο αρχηγός αγριεύει και η κ. Ότερτον είναι συγκινημένη)) Πάρε αυτό. Βρες τον Έμιτ (.). Φερ' τον πίσω σε μένα και τα μωρά μου.
27. M: ((ξεροβήχοντας)) Κυρία Ότερτον, περιμένετε λίγο έξω; ((μιλώντας γλυκά και χαριτωμένα))
28. Οτ.: Φυσικά! Ω, σας ευχαριστώ πολύ.
29. M: Ένα λεπτάκι! (.) ((κλείνει την πόρτα και γυρίζει προς την Τζούντι)) ΑΠΟΛΥΕΣΑΙ!
30. T: Τι; (.) Γιατί;
31. M: Για απειθαρχία! (.) Λοιπόν, θα ανοίξω τώρα την πόρτα κι εσύ θα πεις στην ενυδρίδα ότι είσαι μια πρώην παρκομετρού με ψευδαισθήσεις μεγαλείου που δε θα αναλάβεις την υπόθεσή της.
32. Μπελ.: Άκουσα ότι η αστυνόμος Χοπς ανέλαβε την υπόθεση.
33. M: Βοηθέ Δημάρχου Μπελγουέδερ. ((με γλυκιά φωνή ξαφνιασμένος))
34. Μπελ.: Η πρωτοβουλία ένταξης θηλαστικών έχει αρχίσει να αποδίδει. ή ή Ο δήμαρχος Λεοντόκαρδος θα τρελαθεί απ' τη χαρά του.
35. M: Όχι, όχι! Μην τον ενημερώσουμε ακόμα.
36. Μπελ.: Του έστειλα, ενημερώθηκε, οπότε πάει αυτό. Ωραία, λοιπόν. Η υπόθεση είναι σε καλά χέρια. Εμείς οι μικρούληδες πρέπει να δείχνουμε αλληλεγγύη. Συμφωνείς;
37. T: Συμφωνώ.
38. Μπελ.: ή ή Πολύ ωραία. Ναι! Αν χρειαστείς βοήθεια, τηλεφώνησέ μου, οκ; Έχεις πάντα μια φίλη στο δημαρχείο, Τζούντι. ή ή Λοιπόν, αντίο σας.
39. T: Ευχαριστώ κυρία:.
40. M: ή ή Σου δίνω (.) μόνο 48 ώρες.
41. T: ΝΑΙ!
42. M: Δηλαδή δύο μέρες, για να βρεις τον Ότερτον.
43. T: Εντάξει. =
44. M: ΑΛΛΑ! Αν αποτύχεις (.), θα παραιτηθείς.
45. T: Ω:! Εεε... (0.3) Ωραία! (.) Σύμφωνοι!
46. M: Θεσπέσια! Ο Κλοχάουζερ θα σου παραδώσει τον φάκελο.

Απόσπασμα 2

Συμμετέχουν: Τζούντι (Τ), Μπελγουέδερ (Μπελ.), Δήμαρχος (Δ), Νικ (Ν)

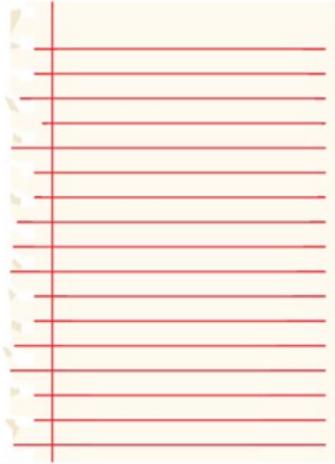
1. Μπελ.: Ε, κύριε! Αν μπορείτε να δείτε λίγο αυτά τα πού σημαντικά... Ω! Δήμαρχε! Ω! Συγγνώμη! Δήμαρχε!
2. Δ: Εντάξει! Σ' άκουσα Μπελγουέδερ. Τακτοποίησέ το εσύ. Τελείωνε. Κι ακύρωσε όλα τα ραντεβού μου. Θα βγω. ((φωνάζοντας))
3. Μπελ.: Ω! Όχι, όχι Δήμαρχε. Έχετε ραντεβού με την επιτροπή κοπαδιών και βοσκής. Σας παρακαλώ, σας παρακαλώ... Α:!! Λιοντάρι σου λέει μετά.
4. Τ: Βοηθέ Δημάρχου Μπελγουέδερ! Θέλουμε τη βοήθειά σας. (0.3) Πρέπει να μπούμε στα αρχεία των καμερών κυκλοφορίας.
5. Ν: ((ο Νικ πιάνει το κεφάλι της Μπελγουέδερ και ψιθυρίζει με την Τζούντι)) Πόσο απαλό είναι!
6. Τ: Ει!
7. Ν: Τα πρόβατα δε με αφήνουν να τα πλησιάζω.
8. Τ: Δεν μπορείς να την πιάνεις στα καλά καθούμενα.
9. Ν: Είναι σαν μαλλί της γριάς.
10. Τ: Σταμάτα.
11. Μπελ.: Ποια κάμερα;
12. Τ: Ε, περιφέρεια τροπικού δάσους. Κλίματος και Βράχου γωνία.
13. Μπελ.: Ορίστε! Οι κάμερες κυκλοφορίας όλης της πόλης. Καλά, πολύ ενδιαφέρον αυτό. Δηλαδή να ξέρετε ποτέ δεν κάνω κάτι τόσο σημαντικό. =
14. Τ: Μα είσαι η βοηθός Δημάρχου της Ζωούπολης.
15. Μπελ.: Ω, πες καλύτερα πως είμαι μια απλή γραμματέας (.). Νομίζω πως ο δήμαρχος ήθελε τις ψήφους των προβάτων (.). Αλλά μου έδωσε αυτή την ωραία κούπα.
16. Ν: «Η καλύτερη βοηθός Δημάρχου;» ((ο Νικ διαβάζει την κούπα της Μπελγουέδερ))
17. Μπελ.: Είναι ωραίο να εκτιμούν τη δουλειά σου.
18. Δ: ΣΑΒΟΥΡΟΓΟΥΕΔΕΡ!
19. Μπελ.: Α:, έτσι με φωνάζει όταν αστειευόμαστε οι δυο μας. Τον είπα Λεοντόπαρδο μια φορά, δεν του άρεσε καθόλου μεταξύ μας. Ήταν πολύ κακή μέρα εκείνη. Μάλιστα κύριε!
20. Δ: Δε σου είπα να ακυρώσεις τα ραντεβού μου;
21. Μπελ.: Ω! Να πάρει! Πρέπει τώρα να φύγω. Πείτε μου αν βρείτε κάτι. Ήταν μεγάλη μου χαρά που μπόρεσα και (.) ήμουν...
22. Δ: Μη γεράσω μέσα Σαβουρογουέδερ!
23. Μπελ.: Έφυγα!
24. Ν: Δες να μετράει τον εαυτό της για να κοιμηθεί;
25. Τ: Σταμάτα! Λοιπόν είπαμε κάμερες... Βράχου:, Βράχου:... Εδώ είμαστε. ((παρακολουθώντας το υλικό από τις κάμερες)) Ποιοι είναι αυτοί;

26. N: hh Είναι γκρίζοι λύκοι. Κοίτα τους ανόητους (0.6). Πας στοίχημα ότι ένας απ' αυτούς θα αρχίσει να λυχτάει; Τι σου' λεγα; Έλεος! Τι κόλλημα έχουν φάει με τα ουρλιαχτά;. Δηλαδή... -
27. T: Ουρλιαχτά! Άγρια ουρλιαχτά! Αυτό φοβόταν ο Μάντσα. Τους λύκους. Οι λύκοι είναι τα άγρια ουρλιαχτά. Αν πήραν τον Μάντσα... -
28. N: ...πήραν σίγουρα και τον Ότερτον.
29. T: Αρκεί να βρούμε πού πήγαν λοιπόν. ((μελετώντας το υλικό από τις κάμερες προσεκτικά)) Πού πήγαν; Για μισό...
30. N: Κοίτα... Αν (.) ήθελα να αποφύγω τις κάμερες, επειδή έχω κάνει κάποια παρανομία, κάτι που δεν έχει συμβεί, θα πήγαινα από τη βοηθητική σήραγγα 6B (.). Δηλαδή πρέπει να βγήκαν (.) ακριβώς εκεί...
31. T: Βρε, βρε:!. Είσαι σωστός ντετέκτιβ! Να σου πω:.. Νομίζω θα γινόσουν πάρα πολύ καλός αστυνομικός.
32. N: Μπλιαχ! Πώς τολμάς; Οδός Ακακίας, Διάβαση Φίκου, Βόρειο Φαράγγι.
33. T: hh Βγαίνουν απ' την πόλη. Πού οδηγεί αυτός ο δρόμος;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Στα παραπάνω αποσπάσματα παρατηρείτε κάτι διαφορετικό στον τρόπο που μιλάνε οι χαρακτήρες; Αν ναι, τι είναι αυτό; Τι επάγγελμα κάνει ο/η καθένας/καθεμιά;

2 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Προσπαθήστε στα παραπάνω αποσπάσματα να εντοπίσετε τέτοια στοιχεία. Μπορείτε να τα υπογραμμίσετε πάνω στο κείμενο και να σημειώσετε ό,τι άλλο νομίζετε από τα βίντεο.

Αφού δείτε τα αποσπάσματα και συζητήσετε για τις κοινωνικές ποικιλίες και τα επαγγέλματα, προσπαθήστε να απαντήσετε προφορικά στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Πώς μιλούν οι άνθρωποι που ασκούν ένα επάγγελμα υψηλού κύρους;
2. Πώς μιλούν οι άνθρωποι που ασκούν ένα επάγγελμα χαμηλότερου κύρους;
3. Τι επαγγέλματα υπήρχαν παλιότερα και ποια έχουν επιβιώσει;
4. Ποια άλλα συναντάμε;

3 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Ποιο άλλο επάγγελμα θα ταίριαζε στους/στις ήρωες/ίδες των παραπάνω αποσπασμάτων; Εξηγήστε την επιλογή σας.

Τζούντι:

Μπόνγκο:

Νικ:

Λεοντόκαρδος:

4 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Με τον τρόπο που παρουσιάζονται οι χαρακτήρες αναπαράγονται στερεότυπα; Κι αν ναι, τότε ποια;

5 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Παρατηρήστε προσεκτικά τις παρακάτω εικόνες χαρακτήρων κινουμένων σχεδίων και έπειτα απαντήστε προφορικά στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι στερεότυπα αναπαράγονται εδώ με βάση το επάγγελμα;
- Τι μέσα χρησιμοποιούνται; (ρούχα, κόμμωση, κτλ.)

Στην επόμενη σελίδα μπορείτε να κρατήσετε σημειώσεις.

Δίνονται οι εικόνες των παρακάτω χαρακτήρων:

- Σαμ Γκρίνφιλντ από την ταινία *Τύχη* (Luck)
- Άλφρεντο Λιγκουίνι από την ταινία *Ρατατούης* (Ratatouille)
- Θιοντορ Τέμπλετον από την ταινία *Αρχηγός από Κούνια* (The Boss Baby)
- Σκρουτζ Μακ Ντακ από περιοδικά κόμικς της Disney

Οδηγίες για τη συνέντευξη:
α. Η φάση της προετοιμασίας

- Προσδιορίζουμε τον σκοπό της συνέντευξης και σχεδιάζουμε τον τρόπο υλοποίησής της.
- Διαμορφώνουμε ένα σχέδιο δράσης, διεξαγωγής της συνέντευξης.
- Καταγράφουμε τις ερωτήσεις που θέλουμε να κάνουμε, ώστε να μάθουμε τα χαρακτηριστικά, τις δεξιότητες, τα αδύνατα σημεία, τους στόχους, τις γνώσεις και την εμπειρία του/της υποψηφίου/ας.
- Προσδιορίζουμε τη διάρκεια, τον χώρο και τη χρονική στιγμή της συνέντευξης.

β. Φάση της διεξαγωγής της συνέντευξης

- Κάνουμε τον/την υποψήφιο/α να αισθάνεται άνετα.
- Διατηρούμε επαγγελματικό κλίμα.
- Δε φέρνουμε σε δύσκολη θέση τον/την υποψήφιο/α.
- Είναι σημαντικό να υπάρχει η αίσθηση του χιούμορ και από τις δύο πλευρές.
- Ακούμε προσεκτικά και δε διακόπτουμε τον/τη συνομιλητή/ριά μας.
- Κρατάμε σημειώσεις και καταγράφουμε στοιχεία.
- Στο τέλος εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας για τη συνεργασία του/της.

γ. Φάση της αξιολόγησης

- Διερευνούμε αν επιτεύχθηκαν οι σκοποί της συνέντευξης και αν ακολουθήθηκε το αρχικό σχέδιο.
- Καταλήγουμε σε συμπεράσματα και επιλέγουμε τον/την υποψήφιο/α που ταιριάζει καλύτερα για τη θέση που προσφέρουμε.

6 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Έρθε η ώρα να αναλάβετε μια επιχείρηση, η οποία πρόκειται να προσλάβει νέο προσωπικό. Καλείστε λοιπόν να πάρετε συνέντευξη από τους/τις υποψήφιους/ιες.

Πρέπει λοιπόν να ετοιμάσετε τις ερωτήσεις που θα κάνετε στους/στις υποψήφιους/ιες.

Ακολουθήστε τα παρακάτω βήματα:

- Επιλέγετε δύο χαρακτήρες από τη Ζωούπολη. Αυτοί/ές αναζητούν εργασία και έχουν κλείσει ραντεβού μαζί σας.
- Ετοιμάζετε τις ερωτήσεις της συνέντευξης και τις απαντήσεις που θα έδιναν οι χαρακτήρες.
- Προετοιμάζετε κατάλληλα τη σκηνική παρουσία.
- Αναπαριστάτε τη συνέντευξη.
- Αποκαλύπτετε ποιον/α επιλέγετε και εξηγείτε τον λόγο.

Ερωτηματολόγιο αυτοαξιολόγησης ομάδας

ΟΜΑΔΑ:					
	1 ΚΑΘΟΛΟΥ	2	3	4	5 ΑΠΟΛΥΤΑ
Πόσο αποτελεσματική ήταν η οργάνωση της ομάδας σας;					
Πόσο συνεπείς ήσασταν στην τήρηση της δομής μιας συνέντευξης;					
Σε τι βαθμό τηρήσατε τους ρόλους σας;					
Σε τι βαθμό αντιμετωπίσατε τις διαφωνίες και τις συγκρούσεις σας;					
Πόσο εύκολα καταλήγατε σε μια από κοινού απόφαση;					
Σε τι βαθμό καταφέρατε να απαλλαγείτε από τα στερεοτυπικά στοιχεία που αφορούν τις κοινωνικές τάξεις και τα επαγγέλματα;					
Πόσο αποτελεσματικοί/ές ήσασταν στην υλοποίηση της συνέντευξης;					

Φύλλο αξιολόγησης συνέντευξης

Για να δούμε πώς τα πήγε η άλλη ομάδα. Βάλε ✓ στο 1^ο προσωπάκι, αν συμφωνείς ή στο 2^ο, αν διαφωνείς και αιτιολόγησε στο 3^ο κουτί την απάντησή σου.

Στοιχεία συνέντευξης:			Με ποιον τρόπο το καταφέρνει ή δεν το καταφέρνει αυτό;
Ο/Η δημιουργός ακολουθεί τη δομή μιας συνέντευξης;			
Πραγματοποιείται σωστά η συνέντευξη των ατόμων που εμπλέκονται;			
Ενημερώνει επαρκώς τον/την υποψήφιο/α για τη θέση που πρόκειται να καλύψει;			
Παρουσιάζονται οι πρωταγωνιστές/ριες χωρίς να αναπαράγονται στερεοτυπικές ιδεολογίες;			
Κεντρίζουν την προσοχή οι διάλογοι;			
Είναι ελκυστική η σκηνική παρουσία των συμμετεχόντων/ουσών;			
Αξιοποιείται το στοιχείο του χιούμορ;			